

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Gammeltorv 22
DK-1457 København K

Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-14
Telefonisk henvendelse:
Man.-tors. 9-16, fre. 9-15

**Ombudsmandssager om socialt bedrageri – opfølgning på frokostmødet
den 2. maj 2013**

Som aftalt med Retsudvalgets formand under det nævnte møde sender jeg hermed de to sager om socialt bedrageri, som er offentliggjort i ombudsmandens beretning for 2012 og 2013 (sag 2012-8 og 2013-4), samt de nyheder, som jeg har udsendt om disse sager.

Jeg kan samtidig oplyse, at sagerne og pressemeddelelserne kan findes på min hjemmeside: www.ombudsmanden.dk. På min hjemmeside er det også muligt at melde sig til min nyhedsmail ved at klikke på linket "Nyheder på mail" på forsiden.

Med venlig hilsen

Jørgen Steen Sørensen

02-05-2013

Dok.nr. 13/01856-2/KA
Bedes oplyst ved henvendelse

+ bilag

Skilleark

Dokumentnummer: 13/01856-2

Kommuner skal overholde regler i kampen mod socialt bedrageri

En anonym anmeldelse førte til, at en kvinde på Sjælland i kommunen fik ændret sin status fra "reelt enlig" til, at hun "levede i et ægteskabslignende forhold". Ændringen havde stor betydning for kvinden, fordi hun mistede ret til en række sociale ydelser. Og ydelser, som hun allerede havde fået udbetalt, skulle betales tilbage.

24. april 2012

Kvinden skrev til Folketingets Ombudsmand, som har kigget på sagen. Han mener, at sagen ikke har været undersøgt tilstrækkeligt af kommunen. Ombudsmanden peger især på vigtigheden af det såkaldte undersøgelsesprincip:

"Myndighederne skal nøje vurdere, om faktuelle oplysninger er korrekte, og hvad der i givet fald kan konkluderes på grundlag af dem. Det er et vigtigt princip. I denne sag havde myndighederne ikke tilstrækkeligt grundigt overvejet, om kvindens forklaringer faktisk kunne være rigtige," siger Folketingets Ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen, der i udtalelsen gennemgår en række forhold, som kommunen burde have undersøgt bedre.

Kvinden boede med sine børn på en ejendom, som var ejet af en mand. Ifølge kommunen levede hun i et ægteskabslignende forhold med manden. Ifølge kvinden var manden bare en ven af familien. Kommunen anførte, at manden nogle gange overnattede på stedet. Kvinden sagde, at manden havde sovet i den campingvogn, der stod på grunden. Kommunen havde set, at der stod en campingvogn på grunden, men gjorde ikke noget for at undersøge, om det kunne være rigtigt, at manden havde overnattet i campingvognen.

Kvinden havde også oplyst, at manden vistnok havde en anden kæreste. Selvom oplysningen utvivlsomt kunne være relevant, blev den ikke undersøgt. Heller ikke en række andre relevante forhold blev tilstrækkeligt belyst.

Efter at have modtaget den anonyme henvendelse, som indledte hele sagen, indkaldte kommunen kvinden til et møde uden at fortælle, hvad mødet reelt skulle dreje sig om. Ombudsmanden mente, at det havde været rimeligt at fortælle kvinden, hvad mødet skulle dreje sig om, og hvilke oplysninger kommunen havde fået.

Kommunen har nu genoptaget sagen.

NYHED

Ifølge en analyse fra KMD fra december 2011 begås der socialt bedrageri for 7 til 12 mia. kr. om året, og mange kommuner har ifølge analysen opprioriteret indsatsen mod socialt bedrageri.

”Myndighederne skal naturligvis forsøge at bremse socialt bedrageri. Men det må ikke ske på bekostning af en grundig undersøgelse af hver enkelt sag. Det er et væsentligt led i almindelig retssikkerhed,” siger Jørgen Steen Sørensen.

Ombudsmandens redegørelse i sagen kan læses her. Flere oplysninger kan fås hos Folketingets Ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen, på telefon 20 44 90 93.

FAKTA

I dansk forvaltningsret gælder det såkaldte undersøgelsesprincip (eller officialmaksimen). Princippet betyder, at det påhviler den enkelte forvaltningsmyndighed at tilvejebringe et fyldestgørende grundlag for en afgørelse.

Formålet med undersøgelsesprincippet er at bidrage til at sikre, at forvaltningsmyndighedernes afgørelser bliver lovlige og rigtige. Er der tvivl om holdbarheden af et væsentligt faktum, hører det med til sagsoplysningen at søge denne tvivl afklaret, således at det ved en sædvanlig bevisvurdering kan afgøres, om den pågældende oplysning kan lægges til grund for afgørelsen.

Det ligger i kravet om tilstrækkelig sagsoplysning, at myndighederne må være objektive i deres undersøgelser af sagen. Sagens karakter kan også tale for, at undersøgelser skal iværksættes med en vis hurtighed.

Folketingets Ombudsmand er jurist og valgt af Folketinget til at behandle klager over offentlige myndigheder. Ombudsmanden kan kritisere og anbefale myndigheder at ændre deres afgørelser. Hvert år får ombudsmanden mellem 4.000 og 5.000 klager fra borgere, der mener, at en myndighed har begået fejl. En typisk fejl kan være en kommune eller anden myndighed, der har været for længe om at svare på et brev eller truffet en forkert afgørelse. Ombudsmanden tager også selv sager op, for eksempel efter omtale i en avis, ligesom han ofte er på inspektion i blandt andet fængsler og psykiatriske afdelinger. Cirka 85 medarbejdere er ansat ved Folketingets Ombudsmand.

Skilleark

Dokumentnummer: 13/01856-2

2012-8

Utilstrækkelig sagsoplysning i sag om muligt socialt bedrageri

En kommune modtog en anonym henvendelse om en kvinde, som modtog en række sociale ydelser som "reelt enlig". Ifølge den anonyme henvendelse levede kvinden i et ægteskabslignende forhold. Kommunen indkaldte kvinden til et møde "om de sociale ydelser, du modtager og har ansøgt om". Under mødet blev kvinden gjort bekendt med den anonyme henvendelse og bedt om at redegøre for sine forhold. Kommunen undersøgte sagen nærmere og holdt endnu et møde med kvinden. Det andet møde blev kaldt "partshøring". Herefter traf kommunen afgørelse om, at kvinden ikke var berettiget til en række sociale ydelser, og at ydelser, hun allerede havde modtaget, skulle betales tilbage.

Efter en konkret vurdering af de forhold, som myndighederne havde lagt vægt på, da de afgjorde sagen, mente ombudsmanden, at sagen på en række punkter ikke var tilstrækkeligt oplyst, og at der derfor var væsentlige mangler ved sagsoplysningen.

Ombudsmanden lagde til grund, at kommunen havde haft en "mistanke", sådan som det er beskrevet i § 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter. Kommunen skulle derfor have vejledt kvinden om, at hun ikke havde pligt til at give oplysninger, som kunne have betydning for bedømmelsen af den formodede strafbare lovovertrædelse.

Ombudsmanden mente også, at det andet møde med kvinden ikke opfyldte kravene til en partshøring i forvaltningslovens § 19, da kommunen efter en konkret vurdering burde have partshørt kvinden skriftligt.

Endelig mente ombudsmanden, at det var en klar fejl, at det sociale nævn traf afgørelse på et delvist ukorrekt faktisk grundlag om fordeling af nogle penge mellem kvinden og hendes tidligere ægtefælle, og at nævnets udtalelse til ombudsmanden indeholdt samme faktuelle fejl. Det sociale nævn var henholdsvis én og to gange blevet gjort opmærksom på fejlen.

(J.nr. 12-00108)

19. april 2012

Forvaltningsret:

112.1

1133.2

26.2

26.4

11.9

2511.1

Almindelige emner:

3

I denne sag traf Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og Sorø Kommune afgørelse om, at A i en periode efter den 7. marts 2008 ikke var berettiget til kontanthjælp, børnetilskud, boligstøtte og friplads til daginstitution, og at modtagne ydelser skulle tilbagebetales. Begrundelsen var, at A indgik i et ægteskabslignende forhold (ikke kunne anses for reelt enlig), og for så vidt angår tilbagebetaling, at ydelserne var modtaget i ond tro.

Selvom afgørelserne var truffet med forskellige hjemler, var den vurdering, som Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og Sorø Kommune foretog, af om A indgik i et ægteskabslignende forhold, den samme. Min undersøgelse rettede sig således mod alle de afgørelser, der blev truffet på baggrund af vurderingen af, om hun indgik i et ægteskabslignende forhold.

Jeg mente bl.a., at sagen på en række punkter ikke var tilstrækkelig oplyst.

Ombudsmandens udtalelse

"Jeg har valgt at afgrænse min undersøgelse til spørgsmålet om oplysningen af (A)'s sag. Dette dækker både over, om der var foretaget tilstrækkelige undersøgelser, og om vurderingen af de foreliggende oplysninger var korrekt. Herunder har jeg valgt at undersøge det møde, som blev holdt med (A) den 7. maj 2009, og spørgsmålet om partshøring.

Jeg henviser til § 16, stk. 1, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand. Det fremgår af denne bestemmelse, at ombudsmanden selv afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

Før jeg kommer med bemærkninger til den konkrete sag, skal jeg imidlertid redegøre for, hvilke krav der stilles til oplysningen af sager, hvor en offentlig myndighed træffer afgørelse om, at en borger indgår i et ægteskabslignende forhold.

1. Generelle krav til sagsoplysning

Efter en række love er en del sociale ydelser helt eller delvist afhængige af, om modtageren er reelt enlig eller samlevende.

Det retlige grundlag for vurderingen af, om der foreligger et samliv eller 'et ægteskabslignende forhold', som det ofte benævnes, er i den konkrete sag det samme for alle de forhold, som myndighederne har truffet afgørelse om.

Ved et ægteskabslignende forhold forstås, at parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, og at der er tale om et samlivsforhold, der kan føre til ægteskab eller registreret partnerskab efter dansk ret. Jeg kan f.eks. henvise til socialministerens svar til Folketingets Socialudvalg af 8. december 1997 (L 89 – bilag 7).

Der er ikke faste regler for vurderingen af, om en person er enlig eller indgår i et ægteskabslignende forhold. Det skal vurderes konkret. Jeg kan henvise til Pensionsstyrelsens publikation 'Hvornår er en pensionist enlig eller samlevende, og hvornår kan en forsørger modtage børnetilskud som enlig?', der kan findes på styrelsens hjemmeside.

Hvis modtageren af ydelser benægter, at der er tale om et ægteskabslignende forhold, er spørgsmålet, hvor meget der skal til, for at myndighederne alligevel kan lægge til grund, at der er eller var tale om et ægteskabslignende forhold, så modtageren af ydelserne ikke er eller var berettiget til dem.

Spørgsmålet er f.eks. behandlet i Vestre Landsrets dom af 14. september 2004, der er optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen for 2005, s. 21 ff. Her fremgår bl.a. følgende:

'Under disse omstændigheder er der tilvejebragt en formodning for, at indstævnte og den fraseparerede ægtefælle i perioden 1. september 1998-31. marts 2000 har boet sammen.

Indstævnte, der ikke har afgivet forklaring for retten under denne sag, har ikke afkræftet denne formodning.'

Tilsvarende fremgår følgende af en utrykt dom af 21. september 2000 fra Østre Landsret (i sagen 20. afd. a.s. nr. B-1208-00):

'(...) at indstævnte efter separationen i 1988 fra (F) har født to børn (...), som han er far til, og at han i en periode (...) boede i lejligheden oven over indstævnte.

Den heri liggende formodning om, at indstævnte ikke var enlig, men derimod boede i et ægteskabslignende samlivsforhold med (...) må imidlertid ved den omfattende bevisførelse under sagen om indstævntes livsførelse og boligforhold anses for i en sådan grad at være afkræftet, at det må lægges til grund, at indstævnte i den omhandlede periode var enlig forsørger (...).'

Dommene er eksempler på meget konkrete vurderinger af, om det kan lægges til grund, at der består eller bestod et ægteskabslignende forhold.

Ved domstolene anvendes grundsætningen om såkaldt fri bevisbedømmelse. Det betyder, at domstolenes vurdering af bevismaterialet i en sag ikke er bundet af skrevne regler. Også forvaltningsmyndigheder er omfattet af grundsætninger om fri bevisbedømmelse. Jeg henviser til Folketingets Ombudsmands beretning for 2009 20-6.

Ved domstolene anvendes endvidere et forhandlingsprincip. Det betyder bl.a., at det er sagens parter, der har ansvaret for, at sagen er tilstrækkeligt oplyst.

I dansk forvaltningsret gælder derimod et undersøgelsesprincip eller officialprincip (også nogle gange kaldet officialmaksime). Undersøgelsesprincippet indebærer, at myndigheden har pligt til at sørge for, at en sag er tilstrækkeligt oplyst. Jeg kan f.eks. henvise til Jens Garde, Carl Aage Nørgaard og Karsten Revsbech, Forvaltningsret. Sagsbehandling, 6. udgave (2007), s. 161 ff, Kaj Larsen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 447 ff, og Steen Rønsholdt, Forvaltningsret – Retssikkerhed. Proces. Sagsbehandling, 3. udgave (2010), s. 365 ff.

På det sociale område er undersøgelsesprincippet indeholdt i § 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 656 af 15. juni 2011. Jeg kan også henvise til Jon Andersen, Socialforvaltningsret, 3. udgave (2010), s. 155 ff.

Principperne for sagsoplysningen har navnlig til formål at skabe en garanti for afgørelsens rigtighed, jf. Steen Rønsholdt, citeret ovenfor, s. 368.

Hvad der kan anses for en forsvarlig oplysning af en sag, afhænger i nogen grad af sagens karakter. I almindelighed antages, at kravene til undersøgelsesernes udstrækning og sikkerheden for de relevante oplysningers rigtighed øges, jo mere betydningsfulde eller indgribende afgørelser, der er tale om. Jeg kan f.eks. henvise til Kaj Larsen mfl., citeret ovenfor, s. 453.

Afgørelser om standsning af udbetaling af sociale ydelser og tilbagebetaling er ofte ganske indgribende for den enkelte borger, og de kan efter omstændighederne være velfærdstruende. Myndighedens sagsoplysning skal derfor være så omfattende, at den kan danne grundlag for en velunderbygget formodning for, at der består (eller bestod) et ægteskabslignende forhold, og at denne formodning ikke kan afkræftes. Heraf følger, at alle relevante forhold skal undersøges og vurderes. Endvidere skal de faktiske oplysninger, som myndighederne bygger deres afgørelser på, være korrekte, og myndighederne skal sikre, at alle relevante spørgsmål er blevet undersøgt.

Jeg har behandlet flere sager om, hvornår en sag er tilstrækkeligt oplyst til, at det kan lægges til grund, at der foreligger et ægteskabslignende forhold. Jeg

kan f.eks. henvise til Folketingets Ombudsmands beretning for 1997, s. 273 ff, for 1998, s. 360 ff, og for 1999, s. 384 ff.

2. Ankestyrelsens praksis

Ankestyrelsen har truffet en række afgørelser om, hvornår personer kan anses for at have et ægteskabslignende forhold.

I Ankestyrelsens principafgørelse B-3-02 anføres bl.a.:

'Ankestyrelsen fandt, at der ved vurderingen af om ansøger opfyldte betingelserne for at modtage ordinært og ekstra børnetilskud for oktober kvartal 2001 burde indgå nærmere oplysninger om de faktiske forhold – herunder oplysninger om, hvorvidt ansøgers oplysninger om, at hun ikke havde opholdt sig på den tidligere fælles bopæl siden 3. august 2001 kunne bekræftes af andre, idet hun tidligere havde anmodet kommunen om at indhente sådanne oplysninger fra den fraseparerede ægtefælle, venner, familie og gamle naboer.'

Ankestyrelsens praksis er beskrevet i principafgørelse B-3-07. Af principafgørelsen fremgår bl.a.:

'Ankestyrelsen begrundede afgørelsen med, at i Principafgørelse B-1-99 havde Ankestyrelsen præciseret, hvilke kriterier, der skulle lægges vægt på ved bedømmelsen af, om en person var reelt enlig forsørger eller ej:

- karakteren af de involveredes indbyrdes forhold,
- boligforholdene hos den person, som mentes at leve sammen med modtageren af ydelserne,
- om der var tale om tidligere ægtefæller eller samlevende, der fortsat havde hyppig kontakt, og om de havde fået børn sammen efter samlivets ophør,
- de involverede personers egen forklaring om det indbyrdes forhold.

Det blev slået fast, at der dog altid skulle foretages en selvstændig, konkret og individuel prøvelse af, om betingelserne for at standse udbetaling eller kræve tilbagebetaling var opfyldt. Det afgørende var, om det på baggrund af de samlede oplysninger kunne anses for tilstrækkeligt godtgjort, at der forelå et ægteskabslignende forhold med fælles husførelse.

I 2 af sagerne i den omhandlede Principafgørelse fandtes dette godtgjort. I begge sager lagde Ankestyrelsen vægt på veldokumenterede oplysninger om de faktiske forhold, herunder oplysninger, der var tilvejebragt efter besigtigelse af boligforholdene hos den anden person. Derimod fandtes formel folkeregistertilmelding ikke at være af afgørende betydning. Modtageren af ydelserne og den person, der mentes at leve sammen med pågældende, havde forskel-

lige adresser. Der blev ved afgørelserne lagt vægt på karakteren af den anden persons formelle boligforhold, samt på iagttagelser af, hvor vedkommende og dennes bil befandt sig og på hvilke tidspunkter.

I Principafgørelse B-12-96 fandt Ankestyrelsen det ikke tilstrækkeligt godt-gjort, at der var tale om et ægteskabslignende forhold. I denne sag kom kæresten gennemsnitligt hos moderen 3 gange om ugen fra arbejdstids ophør og indtil næste morgen. Hver anden weekend tilbragte hun hos ham. Moderen havde anført, at der ikke var tale om nogen samlever, og at hun selv betalte alle udgifter til sig selv og børnene. Nævnet havde ikke fundet, at der var tale om et ægteskabslignende forhold, hvor parterne gennem kontante bidrag eller lignende bidrog til den fælles husførelse.'

Jeg kan herom også henvise til pkt. 13 i Vejledning nr. 10177 af 11. oktober 2007 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

3. (A)'s sag

I det følgende undersøger jeg først det møde, som Sorø Kommune afholdt med (A) den 7. maj 2009. Derefter undersøger jeg de konkrete oplysninger, som myndighederne lagde til grund for afgørelserne om forskellige sociale ydelser til (A).

3.1. Mødet den 7. maj 2009 og partshøring

Det fremgår af sagen, at Sorø Kommune den 21. april 2009 modtog en anonym henvendelse om (A). Det fremgik af henvendelsen, at (A) indgik i et ægteskabslignende forhold.

Sorø Kommune indkaldte på denne baggrund ved brev af 30. april 2009 (A) til et møde om de sociale ydelser, som hun modtog og havde ansøgt om. Det fremgik ikke af indkaldelsen, at kommunen havde modtaget en anonym henvendelse om (A)'s forhold, eller at kommunen havde mistanke om, at hun uberettiget modtog forskellige sociale ydelser.

Når der er tale om, at en borger muligvis uberettiget har modtaget sociale ydelser, som myndighederne agter at kræve tilbagebetalt, er det muligt, at der derudover kan være grundlag for at rejse en straffesag mod borgeren for socialt bedrageri. Hvis der på den måde er konkret mistanke om, at der er begået en lovovertrædelse, som kan medføre straf, finder § 10 i lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter med senere ændringer anvendelse. Af bestemmelsen fremgår bl.a.:

§ 10. Hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Stk. 2. (...)

Stk. 3. En myndighed skal vejlede den mistænkte om, at vedkommende ikke har pligt til at meddele oplysninger, som kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse. Hvis den mistænkte meddeler samtykke til at afgive oplysninger, finder reglerne i § 9, stk. 4, 2. og 3. pkt., tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Den mistænkte kan meddele samtykke til anvendelse af en oplysningspligt over for andre med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for en straffesag mod den mistænkte. Reglerne i § 9, stk. 4, 2. og 3. pkt., finder tilsvarende anvendelse.'

Personer, der får hjælp efter reglerne på det sociale område, har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen, jf. § 11, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 656 af 15. juni 2011 med senere ændringer. På dette område gælder således en lovbestemmelse om pligt til at meddele oplysninger.

Sorø Kommune har i kommunens udtalelse af 18. januar 2012 oplyst, at kommunen ikke anmeldte forholdet til politiet. Det besluttede kommunen efter en konkret vurdering af bl.a. beløbets størrelse, periodens længde og eventuelle skærpende eller formildende omstændigheder. At myndigheden i sidste ende vælger ikke at anmelde forholdet til politiet, kan imidlertid ikke i sig selv føre til, at der ikke er tale om en 'mistanke', som omhandlet i bestemmelsens stk. 1, med de konsekvenser, som det har i relation til vejledning af borgeren.

På baggrund af ovenstående, karakteren af den anonyme henvendelse og den betydning, som bl.a. Sorø Kommune tillagde den (se pkt. 3.2.1), og kommunens tilrettelæggelse af mødet den 7. maj 2009, lægger jeg til grund, at Sorø Kommune havde en 'mistanke', som omhandlet i bestemmelsens stk. 1. Om begrebet mistanke henviser jeg til Ole Hasselgaard, Jens Møller og Jørgen Steen Sørensen, Retssikkerhedsloven med kommentarer (2005), s. 178 ff.

(A) skulle derfor have været vejledt i overensstemmelse med bestemmelsens stk. 3. Som sagen foreligger oplyst, lægger jeg imidlertid til grund, at det ikke skete. Det må jeg anse for en fejl.

Det kan herefter overvejes, hvilken betydning denne manglende vejledning bør have for den bevismæssige vurdering af de oplysninger, som (A) fremkom med under mødet.

Da Sorø Kommunes efterfølgende afgørelse imidlertid også byggede på andre oplysninger end dem, som (A) havde afgivet under møderne, finder jeg ikke anledning til i denne sag nærmere at undersøge spørgsmålet. Jeg bemærker dog, at det ikke kan give mig anledning til selvstændig kritik, at også de oplysninger, som (A) afgav under mødet, blev en del af afgørelsesgrundlaget.

Det følger af god forvaltningsskik, at myndighederne skal optræde venligt og hensynsfuldt, og at forvaltningen skal skabe tillid. Jeg kan f.eks. henvise til Jens Møller og Jens Olsen, *At arbejde i Forvaltningen*, 3. udgave (2005), s. 209 ff, og Jens Olsen mfl., *Forvaltningsret*, 2. udgave (2002), s. 633 ff.

Jeg mener, at det havde været mest hensynsfuldt, hvis (A) på forhånd havde været orienteret om, hvad det første møde om sagen skulle dreje sig om, og hvilke oplysninger Sorø Kommune var i besiddelse af. Jeg kan herom henvise til Folketingets Ombudsmands beretning for 2004, s. 346 ff, om aktindsigt i en anonym henvendelse til en skattemyndighed.

Sorø Kommune holdt yderligere et møde med (A) den 11. juni 2009. Kommunen henviser i afgørelsen af 17. juni 2009 til møderne som 'partshøring'.

Af Folketingets Ombudsmands beretning for 2001, s. 443 ff, fremgår bl.a.:

'[Kommunens svar] efterlader det indtryk at forvaltningen mener at partshøring er en afhøring af parten. Som det ses af forvaltningslovens § 19, stk. 1, er der tale om en pligt til at forelægge sagens faktiske oplysninger for parten for at give denne lejlighed til at kommentere dem. Det er således en løbende ekspedition i sagsbehandlingen som ikke kræver at den gennemføres af en anden end den almindelige sagsbehandler. Formålet er at parten får lejlighed til at korrigere eventuelle fejl, gøre opmærksom på huller eller selvmodsigelser i de indhentede oplysninger, pege på bevismæssig usikkerhed osv. Ofte vil det stemme bedst med formålet at partshøringen gennemføres skriftligt. Partshøring er et tilbud til parten om at udtale sig, og det er derfor hverken påkrævet eller foreneligt med formålet at parten samtidig udspørges uddybende eller bliver indskærpet sin oplysningspligt. Partshøringen omfatter samtlige oplysninger af relevans for sagsforholdet. Det vil derfor være naturligt at partshøringen gennemføres så sent i sagsforløbet som muligt.

Kommunen oplyste i brev af 10. september 1999 til kontrolgruppen at (A) har været 'partshørt den 31/8-99'. Der var tale om en samtale på Socialcenter (...). Af referatet fra samtalen (citeret ovenfor) ses at der var tale om en ud-

spørgning af hende – ikke om en forelæggelse af de oplysninger der på daværende tidspunkt var indhentet, og samtalen forløb klart ikke som et tilbud til hende om at korrigere, supplere, tilbagevise eller på anden måde forholde sig til allerede indhentede oplysninger. Så vidt ses, blev hun oven i købet instrueret om at hun havde oplysningspligt. Det er åbenbart at dette møde ikke opfyldte betingelserne i forvaltningslovens § 19, stk. 1, for partshøring.’

På linje med det anførte er det min opfattelse, at der heller ikke i (A)’s sag skete en partshøring under de omtalte møder, som opfyldte kravene i forvaltningslovens § 19, stk. 1, idet der burde have været foretaget skriftlig partshøring. Jeg bemærker herved, at (A) skulle forholde sig til en lang række faktiske oplysninger, som hun ikke var bekendt med, og som hun alene fik forelagt mundtligt. Behovet for en skriftlig partshøring synes i betydelig grad at blive understreget af den bevismæssige betydning, som Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og Sorø Kommune tillagde udtalelserne, som (A) altså ikke var bekendt med eller havde haft anledning til at kommentere (se pkt. 3.2.7).

(A) blev senere gjort bekendt med de faktiske oplysninger, som Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og Sorø Kommune tillagde væsentlig betydning ved afgørelsen, og hun havde mulighed for at kommentere oplysningerne over for det sociale nævn. Jeg foretager mig derfor ikke yderligere i anledning af spørgsmålet om partshøring.

I den forbindelse har jeg noteret mig, at (A) i brev af 4. juni 2009 anførte, at kommunens sagsbehandler ikke ville have hendes kommentarer.

Det følger af § 21 i forvaltningsloven, at den, der er part i en sag, på ethvert tidspunkt af sagens behandling kan ‘forlange, at sagens afgørelse udsættes, indtil parten har afgivet en udtalelse til sagen’. Oplysningen om, at Sorø Kommune ikke ønskede at modtage (A)’s kommentarer, kan imidlertid ikke genfindes andre steder i sagen, og jeg har derfor ikke grundlag for at foretage mig yderligere vedrørende dette.

3.2. De enkelte forhold

I det følgende gennemgår jeg de omstændigheder, som Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og Sorø Kommune har angivet i begrundelserne for afgørelserne om, at (A) ikke kunne anses for reelt enlig, idet hun efter myndighedernes opfattelse indgik i et ægteskabslignende forhold fra den 7. marts 2008.

Vurderingen af, om en person kan anses for at indgå i et ægteskabslignende forhold, foretages som en samlet vurdering af de oplysninger, der findes i sagen. Imidlertid er forudsætningen for at foretage denne samlede vurdering, at

man har vurderet validiteten af de enkelte oplysninger, og hvilken betydning den enkelte oplysning kan tillægges i den samlede vurdering.

3.2.1. Sorø Kommune havde modtaget en meget detaljeret anonym anmeldelse

Sagen om (A)'s fortsatte berettigelse til sociale ydelser blev startet på baggrund af en anonym henvendelse til Sorø Kommune. De oplysninger, som fremgik af den anonyme henvendelse, er – som det fremgår – blevet tillagt selvstændig betydning ved kommunens afgørelse, og Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, lagde vægt på de samme forhold, som kommunen begrundede sin afgørelse med.

Af Folketingets Ombudsmands beretning for 1999, s. 226, fremgår, at myndighederne bør være varsomme med uden videre at lægge anonyme oplysninger til grund for deres afgørelser. Det skal også ses i lyset af, at en anonym anmelders troværdighed typisk ikke umiddelbart kan bedømmes. Hertil kommer, at anmeldelsen kan være motiveret af andet end et ønske om, at de gældende regler bliver overholdt.

Jeg kan ikke kritisere, at Sorø Kommune fandt anledning til nærmere at undersøge (A)'s forhold på baggrund af den anonyme henvendelse. Sorø Kommune har herefter søgt oplysningerne bekræftet og suppleret med kommunens egen oplysning af sagen.

(A) oplyste i brev af 4. juni 2009 til Sorø Kommune og i klagen af 30. juni 2009, at hun mente at vide, hvem der fremkom med den anonyme anmeldelse, og hvad baggrunden for anmeldelsen var. Det er imidlertid ikke blevet undersøgt nærmere, herunder f.eks. ved henvendelse til de påståede anmeldere, for derigennem at vurdere, om (A)'s anfægtelse af anmeldelsens troværdighed kunne være berettiget. Jeg bemærker hertil, at det generelt må anses for væsentligt for en part at vide, hvorfra oplysninger, der indgår i en sag, stammer, så parten kan varetage sine interesser. Jeg kan f.eks. henvise til Folketingets Ombudsmands beretning for 2011 20-10.

På den baggrund forekommer det mig betænkeligt at tillægge indholdet af den anonyme henvendelse selvstændig betydning ved afgørelsen af, om (A) og (B) indgik i et ægteskabslignende forhold.

3.2.2. (A) havde kendt (B) i flere år, og han har tidligere haft adresse på (X) Camping, da hun var indehaver af campingpladsen og selv boede der med sine børn

(A) kommenterede forholdet i klagen af 30. juni 2009.

Uanset formuleringen går jeg ud fra, at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og Sorø Kommune er enige i, at det generelt næppe i sig selv kan

tale for, at der består et ægteskabslignende forhold, at parterne har kendt hinanden i flere år.

Det fremgår af sagen, at (B) var registreret som boende på campingpladsen i 16 dage fra den 20. februar 2008 til den 7. marts 2008. Sorø Kommune sendte ikke en logiværterklæring i forbindelse med registreringen.

Det fremgår imidlertid af sagen, at (A), da hun blev opmærksom på registreringen i forbindelse med Sorø Kommunes henvendelser om forskellige sociale ydelser den 27. februar 2008 og 11. marts 2008, oplyste, at han ville ændre sin adresseregistrering.

De 16 dage kan derfor efter min vurdering ikke tillægges selvstændig betydning (også fordi de lå forud for den 7. marts 2008).

(B) må herefter snarere anses for at have boet på campingpladsen i lighed med andre campister.

På det foreliggende grundlag har jeg herefter vanskeligt ved at se, hvordan denne oplysning kan siges at indikere, at (A) og (B) havde et ægteskabslignende forhold.

3.2.3. (B) havde fra den 7. marts 2008 haft folkeregisteradresse hos (A)'s datter, men boede reelt på (Y)-vej 10, hvor (A) og hendes tre børn også har haft adresse siden den 15. januar 2009

Uanset formuleringen går jeg ud fra, at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og Sorø Kommune mener, at (A) og (B) indgik i et ægteskabslignende forhold i perioden 7. marts 2008 til 15. januar 2009.

Oplysningen om den formelle boligregistrering er både korrekt og relevant at inddrage i sagen, idet der efter Ankestyrelsens praksis skal lægges vægt på boligforholdene hos den person, som menes at leve sammen med modtageren af ydelserne. Samtidig kan det forhold, at (B) havde en proforma-folkeregisteradresse hos (A)'s datter, muligvis indikere et vist interessesammenfald.

Det fremgår af sagen, at (B) var ejer af ejendommen (Y)-vej 10, hvor Sorø Kommune altså mente, at han havde ophold. Kommunen har imidlertid ikke søgt oplyst, hvorfor han ikke i folkeregistret havde registreret sin adresse dér. ((A) har til sagen oplyst, at det drejede sig om (B)'s (tidligere) samlevers mulighed for at kunne få børneydelser).

Det er på den baggrund min opfattelse, at dette spørgsmål ikke er blevet oplyst i tilstrækkeligt omfang, og at det derfor, som sagen er oplyst, ikke kan lægges til grund, at (B)'s adresse hos (A)'s datter var relateret til et ægteskabslignende forhold mellem ham og (A).

3.2.4. (B)'s bil var jævnligt set parkeret på (A)'s adresse tidligt om morgenen (A) har ikke benægtet, at (B)'s bil har holdt på grunden, efter at hun i januar 2009 var flyttet til adressen (Y)-vej 10.

Det er også på baggrund af (A)'s oplysninger til sagen i en vis forstand korrekt at sige, at der er enighed om, at (B) i et vist omfang havde ophold på samme adresse som hun, forstået som på samme matrikel.

Imidlertid har (A) både på mødet den 7. maj 2009 og i klagen af 30. juni 2009 benægtet, at hun boede i samme hus som (B). Således angiver hun, at han – når han var på ejendommen – overnattede i en campingvogn.

Af Sorø Kommunes notat af 12. maj 2009 om foretagne observationer ved ejendommen fremgår, at der var opstillet en lille campingvogn på ejendommen.

Uanset disse oplysninger undersøgte Sorø Kommune ikke yderligere, om (B) muligvis kunne have haft ophold i campingvognen, som oplyst af (A).

Det er på den baggrund min opfattelse, at dette spørgsmål ikke er blevet oplyst i tilstrækkeligt omfang.

3.2.5. (A) og (B) var i Centralregisteret For Motorkøretøjer (CRM) registreret som henholdsvis bruger og ejer af en personbil

(A) anførte i klagen af 30. juni 2009, at bilen blev overført til (B), for at den ikke skulle indgå i et eventuelt konkursbo efter campingpladsen eller i et salg af campingpladsen. Angiveligt skyldtes det forsikringsforhold, at (A) fortsat blev anført som bruger af bilen. Videre anførte (A), at bilen havde en meget begrænset værdi.

Jeg er enig i, at det må betragtes som usædvanligt at overdrage et aktiv som en bil vederlagsfrit til en anden person, som overdrageren ikke har et nært forhold til. Videre forekommer en overdragelse med henblik på at beskytte et aktiv mod f.eks. kreditorfølgning eller anden overdragelse til tredjemand at indikere et vist interessefællesskab.

Imidlertid kan jeg samtidig konstatere, at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, ikke har foranlediget det undersøgt, om det er korrekt, at bilen var en del af campingpladsen, og om det er korrekt, at bilen havde en meget begrænset værdi, således at værdien af det overdragede altså må anses for beskedent.

På den baggrund er det min opfattelse, at det som uomtvistet kan lægges til grund, at bilen blev overført til (B). Men det er samtidig min opfattelse, at det

ikke på det foreliggende oplysningsgrundlag kan lægges til grund, at overførselen skyldtes, at der forelå et ægteskabslignende forhold.

Vedrørende Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands afgørelse bemærker jeg, at omregistreringen er anført som 'omplaceringen af hans bil', selvom bilen altså tilhørte (A).

3.2.6. (A) med børn og (B) var i sommeren 2008 sammen på campingferie i Italien i to uger

Oplysningen er korrekt og kan efter min opfattelse i sammenhæng med andre oplysninger tale for, at der foreligger et ægteskabslignende forhold.

3.2.7. (A), hendes børn og (B) spiste sammen dagligt

(A) bestred oplysningen i klagen af 30. juni 2009.

Sorø Kommune fastholdt oplysningen i kommunens høringssvar til mig af 17. november 2010, og det samme gjorde Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, i nævnets udtalelse af 4. december 2010.

Oplysningen stammer efter sagens dokumenter fra (A) selv, idet hun skal have oplyst det under møderne med Sorø Kommune den 7. maj 2009 og 11. juni 2009. Hun har, som det fremgår, bestridt oplysningen.

Som sagen foreligger oplyst, har (A) ikke haft anledning til nærmere at kommentere notaterne fra møderne hverken i umiddelbar tilknytning til møderne, eller i forbindelse med at de er sendt til skriftlig partshøring (hvad de som anført ikke blev).

Desuden fik (A) ikke udleveret det materiale, som Sorø Kommune lå inde med, og hun var ved det første møde end ikke klar over, hvad mødet skulle dreje sig om. (Se hertil pkt. 3.1). Hun modtog dog efter anmodning en kopi af den anonyme henvendelse.

Oplysningen om, at (B) spiste sammen med (A) dagligt, angives at komme fra (A) selv og fremgår alene af nogle mødereferater, som (A) ikke havde set forud for afgørelsen.

Normalt må der kunne lægges endog betydelig vægt på oplysninger, som offentlige myndigheder har noteret på en sag.

I den konkrete sag er det imidlertid min opfattelse, at oplysningerne i Sorø Kommunes mødereferater ikke kan tillægges væsentlig betydning. Oplysningerne angives således at stamme fra (A), men hun har ikke været bekendt med, hvad Sorø Kommune har noteret. I sammenhæng med, at (A) heller ikke i øvrigt har været partshørt skriftligt, og at hun bestred oplysningerne, da hun

blev bekendt med dem, er det min opfattelse, at oplysningerne ikke kan tillægges væsentlig betydning på det foreliggende oplysningsgrundlag.

På den baggrund må jeg anse det for forkert, at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, i afgørelsen af 15. september 2009 lagde oplysningen til grund, uanset at (A) benægtede at have udtalt sig som anført, og at der ikke er øvrige forhold, der understøtter oplysningen.

Jeg skal for en god ordens skyld understrege, at jeg i sagens natur ikke kan vide, hvad der blev sagt under de pågældende møder. Jeg har således alene vurderet, om sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at oplysningen om fælles spising kan lægges til grund for afgørelsen.

3.2.8. (A) havde skrevet breve til Sorø Kommune for (B), og disse breve viste et indgående kendskab til hans personlige og økonomiske forhold – et kendskab, som man normalt kun ser i parforhold eller ægteskab

(A) oplyste under mødet med Sorø Kommune den 7. maj 2009 (ifølge kommunens notat fra mødet), at det var korrekt, at hun havde skrevet breve til kommunen på vegne af (B). Det skyldtes, at han er ordblind, og hun havde gjort det for at hjælpe en ven.

I klagen af 30. juni 2009 anførte (A) videre, at hun også havde hjulpet andre venner og beboere på campingpladsen.

Indledningsvis bemærker jeg, at benyttelse af bisiddere eller partsrepræsentanter over for offentlige myndigheder er ganske normalt. Retten til at have en partsrepræsentant eller bisidder fremgår udtrykkeligt af forvaltningslovens § 8. Det følger af bestemmelsen, at enhver kan vælges som partsrepræsentant eller bisidder. Det vil samtidig normalt være sådan, at bisiddere og partsrepræsentanter må have et vist – efter omstændighederne ganske indgående – kendskab til partens personlige forhold for på tilstrækkelig kvalificeret vis at kunne repræsentere/bistå parten.

Det er på den baggrund min opfattelse, at det vanskeligt kan statueres, at den form for kendskab 'normalt kun ses i parforhold eller ægteskab'.

Derudover er det ikke søgt oplyst, om det er korrekt, at (B) er ordblind.

Videre har Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, ikke søgt det oplyst, om (A) havde skrevet tilsvarende breve for andre, herunder andre campister på campingpladsen.

Det er på denne baggrund min opfattelse, at spørgsmålet om (A)'s bistand til (B) ikke er tilstrækkeligt oplyst, og at det på det foreliggende grundlag ikke

kan lægges til grund, at bstanden var udtryk for, at der bestod et ægteskabs-lignende forhold.

3.2.9. (B) havde flere gange overført penge til (A)'s konto

(A) har oplyst, at der er tale om betaling for (B)'s ophold som campist på campingpladsen. Hun har i klagen af 30. juni 2009 videre anført, at der var tale om låneforhold, hvor hun også havde lånt penge til (B), ligesom til andre beboere på campingpladsen.

I lyset af at (B) har været beboer på campingpladsen, må det anses for nødvendigt at søge oplyst, om overførslerne til (A)'s konto kan vedrøre betaling for opholdet.

På den baggrund er det min opfattelse, at spørgsmålet ikke er tilstrækkeligt oplyst, og at det på det foreliggende grundlag ikke kan lægges til grund, at betalingerne er bidrag til fælles husførelse.

3.2.10. Delt indtægten ved salg af rendegraver

Det fremgår af Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands afgørelse af 15. september 2009, at (A) skulle have erkendt at have delt indtægten fra salget af en rendegraver med (B).

Det fremgår imidlertid af sagen, at provenuet fra salget af rendegraveren blev delt med (A)'s tidligere ægtefælle, som var medejer af campingpladsen – og som er en anden mand end (B). Se f.eks. Sorø Kommunes mødereferat af 11. juni 2009 og afgørelse af 17. juni 2009.

I brev af 11. marts 2011 til Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, tilkendegav (A), at der var tale om en fejl, når det sociale nævn anførte, at hun havde delt pengene fra salget med (B). Ikke desto mindre anførte det sociale nævn i brev af 18. marts 2010 til Ankestyrelsen, at afgørelsen blev fastholdt 'med den begrundelse som er anført heri'.

(A) påpegede ligeledes fejlen i sin klage til mig, som jeg sendte til udtalelse hos bl.a. Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, den 25. oktober 2010.

I Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands hørings svar af 4. december 2010 gentages oplysningen.

Jeg må herefter lægge til grund, at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands afgørelse af 15. september 2009 indeholdt en faktisk fejl. Det sociale nævn har endvidere ikke korrigeret fejlen, selvom nævnet var blevet gjort opmærksomt på den, men har tværtimod gentaget den ukorrekte oplysning.

Som omtalt ovenfor indebærer undersøgelsesprincippet, at myndigheden har pligt til at sørge for, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, før der træffes afgørelse. Det ligger heri, at myndighederne er forpligtet til at fremskaffe et faktisk korrekt grundlag (undgå faktiske vildfarelser) – se Folketingets Ombudsmands beretning for 1999, s. 140 ff. Jeg henviser i øvrigt til litteraturhenvisningerne om undersøgelsesprincippet ovenfor.

Jeg mener, at det er en klar fejl, at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, traf afgørelse på et delvist ukorrekt faktisk grundlag, og at det sociale nævns udtalelse til mig indeholdt samme faktuelle fejl, når det særligt tages i betragtning, at det sociale nævn henholdsvis én og to gange var blevet gjort opmærksom på fejlen.

3.2.11. Andre spørgsmål

(A) oplyste under mødet med Sorø Kommune den 7. maj 2009 (ifølge kommunens notat fra mødet), at (B) angiveligt havde en kæreste i (Z), som han også havde boet hos. Denne oplysning er tilsyneladende heller ikke blevet undersøgt yderligere.

Oplysningen kunne utvivlsomt være relevant for den sag, som Sorø Kommune behandlede. Spørgsmålet burde have været undersøgt nærmere, før Sorø Kommune og senere Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, traf afgørelser i sagen.

På den baggrund er det min opfattelse, at sagen heller ikke på dette punkt var tilstrækkeligt oplyst.

3.3. Samlet vurdering

Det er herefter min opfattelse, at (A)'s sag på en række punkter ikke var tilstrækkeligt oplyst, og at der derfor var tale om væsentlige mangler ved sagsoplysningen. Det må jeg samlet set anse for kritisabelt.

Undersøgelsesprincippet er en garantiforskrift, jf. f.eks. Sten Rønsholdt, Forvaltningsret – Retssikkerhed, proces, sagsbehandling, 3. udgave (2010), s. 369, og Jon Andersen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 858. Det betyder, at manglende overholdelse af undersøgelsesprincippet som udgangspunkt medfører, at den afgørelse, der er truffet, er ugyldig.

Efter en samlet vurdering af sagen mener jeg ikke, at den mangelfulde sagsoplysning konkret er uden betydning for afgørelsen, og det er derfor min opfattelse, at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands afgørelse af 15. september 2009 og Sorø Kommunes afgørelse af 17. juni 2009 på det foreliggende oplysningsgrundlag må anses for ugyldige.

Henset til at Sorø Kommune har oplyst, at kommunen har genoptaget behandlingen af (A)'s sag, foretager jeg mig ikke mere i den anledning.”

Sagsfremstilling

Det fremgår af sagen, at A ejede X Camping sammen med sin daværende ægtefælle. I januar 2007 blev A og hendes daværende ægtefælle skilt, hvorefter A drev campingpladsen alene.

Senere har A modtaget en række sociale ydelser, der direkte eller indirekte afhæng af, om hun var enlig. A har jævnligt afgivet erklæringer om, at hun var enlig.

Det er oplyst i sagen, at campister fra tid til anden meldte, at de havde folke-registeradresse på campingpladsen. Jeg må forstå, at A i disse tilfælde modtog en logiværterklæring fra Sorø Kommune. Ved logiværterklæringen skulle A bekræfte, at hun var vidende om og accepterede bopælsregistreringen. Videre blev udbetalingen af visse ydelser i A's sag nogle gange stoppet. Ydelserne blev dog udbetalt igen senere, når det var opklaret, at der ikke var tale om samliv.

Den 20. februar 2008 meldte B (den mand som A angiveligt samlevede med), at han havde folkeregisteradresse på campingpladsen. A modtog ikke nogen logiværterklæring i den anledning, jf. Sorø Kommunes brev af 30. oktober 2009. B ændrede folkeregisteradresse igen med virkning fra den 7. marts 2008.

Den 27. februar 2008 skrev Sorø Kommune til A om ophør af børnetilskud i anledning af tilflytning. Jeg må forstå, at A efter henvendelse til kommunen fortsat blev anset for berettiget til børnetilskuddene.

Den 11. marts 2008 skrev Sorø Kommune i anledning af, at A havde søgt om friplads til daginstitution. Af brevet fremgik, at B havde folkeregisteradresse på campingpladsen. Jeg må forstå, at A efter henvendelse til kommunen fortsat blev anset for berettiget til friplads.

Den 3.-4. oktober 2008 blev A's bil omregistreret til B. A blev registreret som bruger af bilen.

A blev i oktober 2008 indlagt til operation. I sygehusjournalen er om den 24. oktober 2008 bl.a. indført:

"SOCIALT

Er selvstændig og bestyrer en campingplads, bor med samlever og tre hjemmeboende børn."

I Sorø Kommunes arbejdsevnevurderingsjournal er den 5. november 2008 under "sociale netværk" indført:

”(A) er alene med 3 mindre børn og har også en voksen datter.

(A) siger hun får meget hjælp af sin voksne datter og af sine forældre.”

Den 27. november 2008 ophørte A's ret til sygedagpenge. I den forbindelse ansøgte hun om kontanthjælp ved ansøgning af 10. december 2008. Samme dag blev ansøgningen indført i Sorø Kommunes journal. Det fremgår af journalen, at A's civilstand er ”samlevende”. Jeg antager imidlertid, at det på tidspunktet var en fejlregistrering. Dels fordi det ikke stemmer overens med ansøgningen, dels fordi A tilsyneladende blev tildelt friplads. Denne friplads er senere krævet tilbagebetalt.

A afhændede X Camping i februar 2009. I den forbindelse flyttede hun til adressen Y-vej 10. Denne ejendom var ejet af B og en anden person.

Den 21. april 2009 modtog Sorø Kommune en anonym henvendelse om A. Af henvendelsen fremgik, at A havde begået socialt bedrageri ved at modtage sociale ydelser, uagtet at hun levede i et samlivsforhold. Henvendelsen indeholder meget detaljerede oplysninger om A's sag, herunder om navnet på hendes sagsbehandler i Sorø Kommune.

A har senere under sagens behandling oplyst, at hun er ganske sikker på, hvem der stod bag den anonyme henvendelse, og A er fremkommet med nogle oplysninger om baggrunden for henvendelsen.

I forlængelse af den anonyme henvendelse indkaldte Sorø Kommune ved brev af 30. april 2009 A til et møde. Af mødeindkaldelsen fremgik følgende om formålet med mødet:

”Samtalen vil dreje sig om de sociale ydelser du modtager og har ansøgt om.”

A har i klagen til mig af 26. april 2010 anført, at hun troede, at mødet skulle dreje sig om et transporttilskud, som hun havde søgt om.

Under mødet med Sorø Kommune den 7. maj 2009 blev A gjort bekendt med den anonyme henvendelse. Af notatet over samtalen fremgår bl.a.:

”(A) blev indledningsvis gjort bekendt med anledningen til samtalen og herunder gjort bekendt med den anonyme anmeldelse, som Sorø Kommune har modtaget. Alle sociale ydelser, som (A) modtager, blev opremset og gennemgået.

Anmeldelsen og herunder alle anklagerne blev oplæst for (A). Hun var synligt rystet over anmeldelsen.

Efterfølgende blev (A) gjort bekendt med at Sorø kommune i sagens anledning havde foretaget en nærmere kontrol af hendes og (B)'s forhold, idet der var opstået tvivl om at (A) opfylder lovgivningens krav til at kunne betragtes som enlig.

(A) blev bedt om at redegøre for hendes og (B)'s forhold samt forholde sig til de enkelte punkter i anmeldelsen.

Hun oplyste, at det var korrekt, at hun havde ejet (X) Camping en år-række. Hun var nu gået konkurs med campingpladsen, og den var blevet overtaget af en ny ejer den 1/2-09. Hun var i den anledning fraflyttet campingpladsen, hvor hun havde boet i et hus med sine børn.

Det var ligeledes korrekt at hun havde modtaget sygedagpenge en stor del af år 2008. Hendes sygedagpenge var blevet stoppet i efteråret 2008, hvorefter hun havde modtaget kontanthjælp siden.

Hun havde pr. den 15. januar 2009 lejet sig ind på adressen (Y)-vej 10 i (X), hvor hun nu boede med sine 3 børn. Hendes store datter (M) boede i en lejlighed på (Æ)-gade.

(B) var sammen med sin tidligere samlever (S) ejer af ejendommen i (X), hvor hun og børnene nu boede. (B) var en god ven, som hun kendte fra campingpladsen. (B) havde også haft adresse på campingpladsen en kort periode i 2008, selv om han var medejer af huset på (Y)-vej 10. (S) var i foråret 2008 blevet gravid med en anden mand, og var fraflyttet ejendommen i foråret 2008.

(A) benægtede, at hun skulle have et forhold til (B) som hun kun betegnede som en god ven. Hun oplyste, at (B) var alkoholiker og at hun derfor ikke ønskede at være kæreste med ham. Hun havde dog tidligere 'kysset med ham'. (B) skulle angivelig nu have en kæreste i (Z), som han også havde boet hos. Hun mente, at kæresten skulle hedde (...).

Hun erkendte, at (B) reelt boede på samme adresse som hende på (Y)-vej 10. Han boede i en campingvogn opstillet på stedet. Det havde han gjort hele vinteren 2008/2009. Dette var også grunden til at (B)'s bil holdt parkeret på stedet hver nat.

Hun erkendte ligeledes, at (B) havde adresse hos hendes store datter (M) på (Æ)-gade (...) og havde haft det siden marts måned 2008. Baggrunden for dette var at hun gerne ville hjælpe (B) idet han havde det svært. Hun vidste godt at det var forkert, når han reelt ikke boede der.

Det var ligeledes korrekt, at hun og (B) i fællesskab ejede en Fiat Dukat. (B) stod som ejer af den og hun stod som bruger. Der var i november 2008 blevet foretaget omregistrering af bilen, idet det før var (A), der var ejer af bilen.

Det var korrekt, at (A), (B) og (A)'s 4 børn samt (M)'s kæreste (...) sammen havde været på ferie i Italien i sommeren 2008. Ferien var blevet holdt i den nye campingvogn, som (B) havde købt i sommeren 2008. Det var korrekt at det var en (...), hvor der var 7 sovepladser. (A) vidste ikke, hvor (B) havde fået penge fra til at købe en stor ny dyr campingvogn.

Det var ligeledes korrekt, at (A) havde solgt en rendegraver i 2008 og fået ca. 100.000 kr. for den. Pengene fra salget var imidlertid gået til at betale kreditorer med, så hun havde ikke selv brugt pengene.

...

Det var ligeledes korrekt, at (A) havde skrevet breve til kommunen for (B). (B) var ordblind, hvorfor hun havde gjort det for at hjælpe ham, og igen fordi han var en god ven.

På baggrund af anmeldelsen, Sorø kommunes egne undersøgelser samt (A)'s egne udtalelser blev hun gjort bekendt med, at der var mange ting som indikerede, at hun havde et ægteskabslignende forhold til (B) og dermed ikke opfyldte lovgivningens krav til at blive betragtet som enlig forsørger.

Dette var hun ikke enig i. Hun fastholdt, at hun ikke havde et forhold til (B) og at hun ikke boede sammen med ham i hans hus.

Hun blev gjort bekendt med at Sorø kommune ønskede at indhente kontoudskrifter fra hendes bank. Baggrunden for dette var, at Sorø kommune ønskede at kontrollere, om der blev foretaget betaling af husleje til (B) eller andre økonomiske transaktioner mellem hende og (B) og for generelt at få et overblik over hendes økonomi og økonomiske råderum."

A anførte bl.a. følgende om mødet i klage af 30. juni 2009:

"Jeg anede ikke hvad mødet handlede om, som jeg var kaldt ind til hos Jer og når man så har siddet i 'den varme stol' i over en time, ja så havde jeg godt nok brug for lige, at sunde mig og da jeg ikke er velbevandret i regler og paragraffer, så følte jeg, at jeg blev nødt til, at vende sagen med en fra advokat hjælpen."

Af Sorø Kommunes notat af 12. maj 2009 fremgår, at B's bil og den bil, hvor på A var registreret som bruger, var set holdende på adressen Y-vej 10 tidligt om morgenen på tre datoer. Videre fremgår af notatet:

"Der er ved observationerne endvidere konstateret opstillet en lille campingvogn med fortelt på ejendommens grund ved indkørslen."

Den 20. maj 2009 sendte Sorø Kommune efter anmodning fra A en kopi af den anonyme henvendelse til A. Brevet indeholdt ikke en opfordring til eller frist for at afgive eventuelle bemærkninger.

A kommenterede den anonyme henvendelse i brev af 4. juni 2009. Af brevet fremgår – ud over nogle bemærkninger om sagen, herunder benægtelser af visse oplysninger fra den anonyme henvendelse – bl.a.:

"(...) jeg ved godt, at du sagde, at du ikke ville have mine kommentarer, men jeg har brug for, at sætte mine tanker på papir."

Den 11. juni 2009 blev der afholdt endnu en samtale/partshøring om sagen. Af notatet over samtalen fremgår bl.a.:

"(A) blev indledningsvis gjort bekendt med, at hendes og (B)'s forhold blev betragtet som et ægteskabslignende forhold, og at hun derfor ikke opfyldte regelsættets betingelser til at blive betragtet som enlig forsørger.

Som følge af dette ville udbetaling af ordinært og ekstra børnetilskud, boligstøtte samt friplads i daginstitution blive stoppet straks.

Beslutningen var taget ud fra oplysningerne om, at:

- (A) og (B) har kendt hinanden i flere år
- (A) har selv oplyst, at (B) bor på (Y)-vej 10, dog i en campingvogn
- (B)'s bil holder på adressen hver nat
- (B) har FR adresse hos (A)'s ældste datter på (Æ)-gade i (...)
- (B) og (A) er reg. som ejer og bruger af bil af mrk. Fiat Ducato
- (B), (A) og (A)'s børn var sammen på 14 dages campingferie i Italien i sommeren 2008
- (B) og (A) spiser sammen dagligt
- (B) har jfr. kontoudskrift flere gange overført penge til (A)'s konti i Danske Bank
- (A) har flere gange skrevet breve for (B) til Sorø kommune vedr. personlige forhold samt pensionsforhold.

(A) erkendte de ovennævnte oplysninger, men nægtede hun var kæreste med (B). Derfor mente hun ikke det var rimeligt at stoppe hendes ydelser. Hun blev gjort bekendt med at kommunen ikke blandede sig i hvem hun var kæreste med, men at hendes forhold til (B) blev betragtet som et ægteskabslignende forhold ud fra de nævnte oplysninger i sagen.

...

Hun kunne godt se det urimelige i at hun modtog kontanthjælp samtidig med at der gik 130.000 kr. ind på hendes konto. Hun oplyste dog vedr. salg af rendegraveren, at halvdelen af pengene havde hun givet til sin ex-mand, som var medejer af rendegraveren.”

Den 17. juni 2009 traf Sorø Kommune afgørelse om, at A ikke var berettiget til børnetilskud, boligstøtte og friplads til daginstitution, og at modtagne ydelser skulle tilbagebetales. Begrundelsen for afgørelsen var, at A ikke kunne anses for at være og have været reelt enlig.

Videre blev udbetaling af kontanthjælp mv. stoppet, og modtagne ydelser skulle tilbagebetales. Begrundelsen herfor var, at A dels ikke havde været reelt enlig, dels ikke havde oplyst kommunen om formue.

Af begrundelsen for afgørelsen fremgår bl.a.:

”Vi mener, ud fra en konkret og samlet vurdering af de foreliggende oplysninger, at du og (B) har, og har haft sådanne relationer, at du ikke kan betragtes som reelt enlig fra (B) og indtil videre i børnetilskudslovens, boligstøttelovens og dagtilbudslovens forstand.

Yderligere udbetaling af ordinært og ekstra børnetilskud, boligsikring og fripladstilskud til dine børn stoppes, og udbetalte ydelser i perioden fra 07.03.2008 og til dato kræves tilbagebetalt, da de anses for modtaget med urette. Du vil senere modtage en opgørelse over de enkelte sociale ydelser, som kræves tilbagebetalt.

Endvidere stoppes udbetaling af kontanthjælp pr. den 31.05.2009. Den kontanthjælp og enkeltbetalinger, du har modtaget siden den 08.12.2008 anses ligeledes for modtaget uberettiget, idet du på ansøgningerne for de nævnte ydelser ikke har opfyldt din oplysningspligt vedr. formue. Du har ikke oplyst Sorø kommune om din kapitalpension samt har løbende undladt at oplyse om store kontantbeløb, der tilgik din bankkonto. Disse ydelser kræves derfor også tilbagebetalt for perioden 08.12.2008 til den 31.05.2009.

Såfremt du ønsker at ansøge om kontanthjælp efter den 31.05.2009, må du indgive ny ansøgning til din sagsbehandler (...).

Begrundelse

Sorø kommune begrundet afdørelsen med:

- Sorø Kommune har modtaget en meget detaljeret anonym anmeldelse om dit forhold og samliv med (B) igennem flere år,
- Du og (B) har kendt hinanden i flere år, og (B) har tidligere haft adresse på (X) Camping, da du var indehaver af campingpladsen og selv var boende der med dine børn,
- (B) har siden den 07.03.2008 haft folkeregisteradresse hos din datter, (L), på adressen (Æ)-gade (...), men bor reelt på (Y)-vej 10, hvor du og dine 3 børn også har haft adresse siden den 15.01.2009,
- (B)'s bil, (...), er jævnligt set holdende parkeret på din adresse tidligt om morgenen, og bilen er aldrig blevet observeret holdende på (Æ)-gade (...),
- Du og (B) er i Centralregisteret For Motorkøretøjer (CRM) registreret som henholdsvis bruger og ejer af personbil Fiat Ducato, reg. nr. (...),
- Du og (B) samt dine børn var i sommeren 2008 sammen på campingferie i Italien i 2 uger i (B)'s nye campingvogn, (...) med 7 sovepladser,
- Du, dine børn og (B) spiser sammen dagligt,
- Du har i år 2007 og 2008 skrevet breve til Sorø Kommune for (B) i forbindelse med (B)'s økonomiske forhold og sociale ydelser fra Sorø Kommune. Disse breve viser, at du har indgående kendskab til (B)'s personlige og økonomiske forhold.
- Et kendskab, man normalt kun ser i parforhold eller ægteskab.
- (B) har flere gange overført penge til din konto i Danske Bank.

Datoen 07.03.2008 er valgt, fordi (B) fra denne dag har haft folkeregisteradresse hos din datter (L) på (Æ)-gade (...). Sorø kommune er af den opfattelse, at denne tilmelding er en proformatilmelding, og at (B) ikke bor på adressen, hvilket du selv har bekræftet ved partshøringen.

(B) har aldrig haft folkeregisteradresse i huset beliggende (Y)-vej 10, selv om han den 01.01.2008 købte ejendommen sammen med (...).

Partshøring:

Du har selv ved partshøring den 7. maj 2009 forklaret, at du og (B) har kendt hinanden i flere år og har 'kysset lidt' på et tidspunkt. Du afviste, at I skulle have et forhold, men at det var korrekt, at (B) boede hos dig på adressen (Y)-vej 10 og ikke på adressen hos din datter i (Æ)-gade (...).

(B) skulle bo i en campingvogn opstillet ved huset, og skulle have gjort det hele vinteren over. I spiser sammen i det daglige.

Det er ligeledes korrekt, at du, dine børn og (B) sammen var på campingferie i Italien i 2 uger i sommeren 2008, og du og (B) i CRM står reg. som ejer og bruger af personbil Fiat Ducato, reg. nr. (...).

Du bekræftede ligeledes, at (B) i sommeren 2008 anskaffede sig en fabriksny campingvogn af mrk. (...), med 7 sovepladser – værdi ca. 200.000 kr. Det var denne campingvogn I sammen holdt ferie i på turen til Italien.

Det var ligeledes korrekt, at du har optaget flere lån i 2008, dog ej i Irland.

Du bekræftede ved partshøringen, at du i 2008 havde solgt en rende-graver til en værdi af ca. 100.000 kr. Dette beløb var imidlertid indgået i konkursboet efter (X) Camping, som du gik konkurs med for nyligt.

Du oplyste, at (B) var alkoholiker, og at du ikke kunne finde på at indlede et forhold til ham. Han var en god ven som du hjalp. Det var korrekt, at du flere gange havde skrevet breve for (B) til kommunen. Dette havde du gjort for at hjælpe (B) idet han var ordblind.

Du kunne godt se at dit forhold til (B) kunne se lidt underligt ud for kommunen, og at du nok ikke skulle være taget på ferie med (B) og børnene.

Du ønskede ved partshøringen ikke at underskrive samtykkeerklæring til indhentning af bankoplysninger til brug i sagen, men ønskede først at få juridisk rådgivning. Du har efterfølgende underskrevet samtykkeerklæringen.

Ved partshøring den 11. juni 2009 erkendte du, at beløbet på 100.000 kr. indsat på din konto i Danske Bank den 14.04.2009 var fra salg af en rendegraver som du og din ex-mand ejede sammen. Du havde givet din exmand ca. 50.000 kr. ved salget, og resten af pengene havde du selv brugt på privatforbrug, hvilket også fremgår af kontoudtoget fra Danske Bank.

...

Vedr. bilen af mrk. Fiat Ducato, som du og (B) er reg. bruger og ejer af, forklarede du, at I havde foretaget omregistreringen sidste år for at undgå, at bilen ville blive inddraget i campingpladsens konkurs. Du mente ikke, at bilen havde nogen større værdi, idet den var over 10 år gammel.

Du afviste igen, at du havde et forhold til (B), og det var din hensigt snarest at fraflytte adressen på (Y)-vej 10 sammen med børnene, for at starte på en frisk et andet sted.

...

Konklusion

Sorø kommune vurderer efter en selvstændig, konkret og individuel vurdering af de foreliggende oplysninger, at du fra d. 07.03.2008 ikke kan anses for at være reelt enlig i lovgivningens forstand.

På det foreliggende grundlag kan det konstateres, at du i omhandlede periode har, og har haft, sådanne relationer til (B), at der er tale om samliv i lovgivningens forstand, og at du derfor ikke opfylder regelgrundlagets forudsætninger for at kunne modtage ydelser som reelt enlig.

Dine relationer til (B) er endvidere præget af sammenblandet økonomi og gensidig økonomisk hensyntagen, der afviger fra normen for fraseparerede ægtefæller eller parter i et opløst parforhold.

Graden af relationer og sammenblandet økonomi betyder endvidere, at både din og (B)'s indtægt skal medregnes ved opgørelse af beregningsgrundlag vedrørende ydelser, der beregnes på grundlag af husstandsindkomst (boligsikring og økonomisk friplads i daginstitution). Det skal i den forbindelse oplyses, at man som udgangspunkt ikke kan modtage boligstøtte til en bolig, man selv ejer helt eller delvis bortset fra enkelte undtagelser for pensionister.

Krav om tilbagebetaling af ydelser, der er modtaget i ond tro og med urette

Retten til at modtage ydelser som reelt enlig forudsætter, at man ikke lever i et ægteskabslignende forhold med en anden person.

Samliv foreligger når hver af parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til fælles husførelse, eller når en af parterne helt eller delvis underholdes af den anden. Ved samliv forudsættes i almindelighed, at parterne har samme bopæl. Den formelle tilmelding i folkeregistret er ikke afgørende.

I forbindelse hermed skal der gøres opmærksom på, at Den Sociale Ankestyrelse i afgørelse SM B-1-99 slår fast, at der ikke skal føres egentligt bevis for, at der er tale om et ægteskabslignende forhold, men at kommunen alene skal kunne godtgøre dette.

I henhold til § 11, C, stk. 4 i Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område *skal* de sociale myndigheder kræve tilbagebetaling af ydelser, der er modtaget i ond tro og med urette.

Dette fastslås i punkt 121 i Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område, VEJ nr. 73, af 3. oktober 2006 (gældende).

Af punkt 120 i Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område, VEJ nr. 73, af 3. oktober 2006 (gældende) fremgår:

Betingelserne for at træffe afgørelse om tilbagebetaling i sager, hvor borgeren har vildledt myndigheden, fremgår af de enkelte sociale love, fx § 42 i lov om social pension. Betingelserne i de forskellige love er dog de samme.

Første betingelse er, at borgeren har været i *ond tro* om de oplysninger borgeren fx har tilbageholdt over for myndigheden.

Den anden betingelse er, at ydelsen skal være *modtaget med urette*.

Begge betingelser skal være opfyldt for at kunne kræve tilbagebetaling.

Ond tro betyder, at borgeren vidste eller burde vide, at de oplysninger, som borgeren gav myndigheden, var forkerte.

Modtaget med urette betyder, at der skal være en sammenhæng mellem udbetalingen af ydelsen og de forkerte eller manglende oplysninger, som myndigheden ligger inde med.

Vi mener, at du har modtaget de pågældende ydelser i ond tro og med urette fordi;

Du løbende er blevet gjort opmærksom på betingelserne for modtagelse af ydelserne i forbindelse med ansøgning om, og regulering af, de pågældende ydelser.

Du har hvert år i januar kvartal underskrevet en 'reelt enlig erklæring' til brug for udbetaling af ekstra og ordinært børnetilskud.

I dit tilfælde mener vi ud fra en selvstændig, konkret og individuel vurdering, at du har afgivet forkerte oplysninger til kommunen angående din status som enlig forsørger, fordi du i omhandlede periode har haft sådanne relationer til (B), at du ikke opfylder regelgrundlagets forudsætninger, fordi du har været samlevende i lovgivningens forstand.

Du og (B) har indrettet jer på en måde, der er præget af økonomisk hensyntagen, som udspringer af mangel på de interesse modsætninger, der almindeligvis regulerer relationerne mellem fraskilte eller personer, hvis samliv eller forhold er ophørt på grund af uoverensstemmelser.

Der kan således konstateres en grad af sammenblandet økonomi, der afviger fra normen for personer med modstående interesser.

Ved ikke at oplyse kommunen om dine formueforhold samt dine relationer til (B), har du efter vores opfattelse overtrådt din oplysningspligt, jf. § 11, stk. 2 i Lov om administration på det sociale område, og har derved udvist svig ved forsætligt at have fremkaldt, vedligeholdt og udnyttet en vildfarelse hos kommunen som grundlag for udbetaling af ydelserne.

De oplysninger om dine relationer til (B), der danner grundlag for vores påstand om ond tro og modtagelse med urette fremgår af afsnittet 'begrundelse'."

A klagede over afgørelsen den 30. juni 2009. I klagen forholdt A sig konkret og afvisende til en række punkter i afgørelsen af 17. juni 2009. Særligt vedrørende anbringendet om den fælles adresse på campingpladsen anførte A, at dette var sket med andre campister flere gange, hvor hun havde modtaget "logiværterklæringer" fra Sorø Kommune, og at kommunen i disse tilfælde havde været behjælpelige med at få campisterne afmeldt som beboere på adressen. A anførte dog, at det var korrekt, at hun i strid med det oplyste, om at hun havde været hos sine forældre, havde været på ferie i Italien. Endvidere bestred A en række af de faktiske oplysninger, som blev lagt til grund ved Sorø Kommunes afgørelse.

Den 15. september 2009 stadfæstede Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, Sorø Kommunes afgørelse for så vidt angår alle andre forhold end kontanthjælp. Af begrundelsen for det sociale nævns afgørelse fremgår bl.a.:

”Der er ved afgørelsen lagt vægt på samme forhold, som kommunen har begrundet sin afgørelse med. Der er særligt lagt vægt på det oplyste om dit og (B)’s bopælsophold, at I spiser sammen, at I har holdt ferie sammen, at han har haft adresse på din campingplads og siden 7. marts 2008 haft folkeregisteradresse hos din datter men reelt har opholdt sig hos dig, på det oplyste om placeringen af hans bil, at han flere gange har overført penge til din bankkonto, og at du i 2007 og 2008 har skrevet breve til kommunen vedrørende hans økonomiske forhold og sociale ydelser.

Der er tillige lagt vægt på, at du ifølge sagen løbende er blevet gjort opmærksom på betingelserne for at modtage den økonomiske hjælp samt på din oplysningspligt. Du må derfor anses for at have modtaget hjælpen i alt fald siden 7. marts 2008 uberettiget og mod bedre vidende.

Du har i forbindelse med partshøringen og i din udførlige klage af 30. juni 2009 redegjort for din opfattelse af sagen. Du anfører, at der ikke er tale om samliv men om venskab og hjælp. Du redegør for din opfattelse af hver enkelt af kommunens påstande. Du erkender dog, at du har modtaget økonomisk hjælp fra (B), da du ikke kunne klare dig for den kontanthjælp, som du fik fra kommunen. Du erkender tillige, at I havde delt indtægten på kr. 100.000 ved salg af rendegraver.”

Den 19. oktober 2009 stadfæstede Beskæftigelsesankenævnet, Statsforvaltningen Sjælland, Sorø Kommunes afgørelse af 17. juni 2009 vedrørende kontanthjælp for så vidt angår, at A ikke kunne anses for enlig, og at kontanthjælpen skulle tilbagebetales. Sagen blev samtidig hjemvist til fornyet behandling i Sorø Kommune til beregning af tilbagebetalingspligtige beløb. Begrundelsen for beskæftigelsesankenævnets afgørelse er indholdsmæssigt overensstemmende med ovenstående.

Den 29. oktober 2009 skrev A’s myndige datter til Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland. Af brevet fremgår, at aftalen om, at B (A’s angivelige samlever) fik folkeregisteradresse hos datteren, blev indgået med hende. Baggrunden for aftalen var, at B’s samleverske derved fortsat kunne oppebære ekstra børnetilskud. Det fremgår af CPR, at denne samleverske havde folkeregisteradresse på Y-vej 10 fra den 25. februar 2008 til 1. december 2008.

Den 21. februar 2010 anmodede A ved bisidder om, at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, revurderede sagen.

Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, afslog den 23. februar 2010 at genoptage behandlingen af sagen. Sagen blev senere sendt til Ankestyrelsen, som den 24. marts 2010 afviste at behandle sagen, da den ikke havde principiel eller generel betydning.

Den 25. oktober 2010 skrev jeg til Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og bad om en udtalelse i anledning af A's klage. Jeg bad om, at det sociale nævn forinden indhentede en udtalelse fra Sorø Kommune. Jeg bad navnlig det sociale nævn og kommunen om en redegørelse for, hvilke undersøgelser kommunen gennemførte for at fastslå, at A ikke var reelt enlig (og resultaterne heraf).

Sorø Kommune afgav udtalelse den 17. november 2010. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

"Ved opslag på R75 (Kontrol og udsøgningsoplysninger) er det registreret at (A) fra den 4. november 2008 til den 2. november 2009 har været registreret som bruger af Fiat Ducato (...). (B) har været registreret som ejer af samme bil i samme periode.

At (A) og (B) har kendt hinanden i flere år og begge har haft adresse på (X) Camping.

At (A) i perioden 15. januar 2009 til 1. juli 2009 har lejet boligen på (Y)-vej 10, (...). Boligen ejes af (B) og (B)'s tidligere samlever (...).

At (B) har haft folkeregisteradresse hos (A)'s datter (...) (22 år) på (Æ)-gade (...) i perioden 7. marts 2008 til 15. november 2009. Lejligheden er en 1 værelseslejlighed på 52 kvadratmeter.

(A) bekræfter ved samtalen den 7. maj 2009 at (B) faktisk bor på (Y)-vej 10, (...) og at han aldrig har boet på (Æ)-gade (...).

At (A) ved samtalen har oplyst at hun og (B) spiser sammen dagligt.

(A) bekræfter ved samtalen den 7. maj 2009 at hun sammen med hendes børn og (B) var på ferie i Italien i sommeren 2008, i (B)'s ny erhvervede campingvogn.

Ovenstående afspejler et ægteskabslignende forhold i og med de er registreret som bruger og ejer af samme bil, de tager på ferie sammen, de spiser sammen dagligt, at (B) rent faktisk også opholder sig på (Y)-vej 10, (...) og at lejligheden på (Æ)-gade (...) er en 1. værelses lejlighed som bebos af (A)'s 22 årige datter.

Sorø kommune observerede i en periode om (B)'s bil stod parkeret på (Æ)-gade (...) eller på (Y)-vej 10. Bilen stod altid parkeret på (Y)-vej 10.

At (A) og (B) ikke tidligere rent folkeregistremæssigt har været registreret på samme adresse og at de heller ikke har børn sammen, har for så vidt ikke været afgørende for Sorø Kommune, da det ud fra de resultater der er i sagen, er Sorø Kommunes opfattelse, at de har levet i et ægteskabslignende forhold.”

Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, afgav udtalelse den 4. december 2010. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

”Baggrunden for sagen/sagerne

Sagerne tager alle udgangspunkt i spørgsmålet om, hvorvidt (A) kunne anses for at være reelt enlig, og om Sorø Kommune havde ret til at standse udbetaling af boligstøtte, børnetilskud og økonomisk friplads og stille krav om tilbagebetaling af for meget udbetalt boligstøtte, børnetilskud og økonomisk friplads udbetalt siden 7. marts 2008.

...

Nævnets udtalelse

Baggrunden for nævnets afgørelse af 15. september 2009

Nævnet har ved sin afgørelse af 15. september 2009 lagt vægt på samme forhold, som kommunen begrundede sin oprindelige afgørelse med.

Nævnet havde særligt lagt vægt på, hvad der fremgik af sagen om

- parrets bopælsophold, herunder at de begge havde haft ophold på samme campingplads siden 7. marts 2008, og (B) var folkeregistertilmeldt hos (A)'s datter i hendes 1-værelses lejlighed men reelt havde opholdt sig på (A)'s adresse
- at (B) flere gange havde overført penge til (A)'s bankkonto
- at parret hver dag spiste sammen
- at parret havde holdt ferie sammen
- at (A) i 2007 og 2008 havde skrevet brev til kommunen vedrørende (B)'s økonomiske forhold og sociale ydelser.

Nævnet havde ved sin afgørelse også lagt vægt på, at (A) var blevet gjort bekendt med betingelserne for at modtage de sociale ydelser samt om sin oplysningspligt.

Endelig havde nævnet lagt vægt på, at (A) i forbindelse med partshøringen havde erkendt, at hun havde modtaget økonomisk hjælp fra (B),

da hun ikke kunne klare sig økonomisk for den løbende kontanthjælp, som hun fik udbetalt. Hun erkendte også, at hun og (B) havde delt indtægten på 100.000 kr. ved salg af en rendegraver.

Nævnets aktuelle bemærkninger

Vi finder, at der med kommunens udtalelse af 17. november 2010 ikke er fremkommet oplysninger, som ændrer ved vores tidligere vurdering af sagen.

Vi finder, at en stillingtagen til, om en person i forhold til den sociale lovgivning må anses for reelt enlig beror på en samlet vurdering af sagen. Det forhold, at parret ikke har børn sammen indgår som et element blandt mange andre men kan efter vores opfattelse ikke i sig selv tillægges særligt afgørende betydning.”

Jeg afgav en foreløbig redegørelse i sagen den 20. december 2011. Mine foreløbige vurderinger af sagens faktiske og retlige spørgsmål var i al væsentlighed identiske med mine endelige konklusioner. Af den foreløbige redegørelse fremgik bl.a.:

”På den baggrund er det min opfattelse at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og Sorø Kommune ikke på det foreliggende oplysningsgrundlag kunne anse det for tilstrækkeligt godtgjort at (A) i den omhandlede periode indgik i et ægteskabslignende forhold.

Derfor er jeg indstillet på at henstille at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, genoptager sagen med henblik på at få den yderligere oplyst, eller på at træffe en ny afgørelse hvor det lægges til grund at (A) ikke indgik i et ægteskabslignende forhold.”

Jeg bad Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og Sorø Kommune om en udtalelse om redegørelsen. A har også haft mulighed for at kommentere den foreløbige redegørelse.

Sorø Kommune afgav udtalelse den 18. januar 2012. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

”Efter en nøje gennemgang af Ombudsmandens bemærkninger er Sorø Kommune indstillet på at lægge til grund, at (A) ikke indgik i et ægteskabslignende forhold. Dette medfører, at der vil skulle ske en beregning og tilbagebetaling af boligstøtte, friplads og børnetilskud, der ikke skulle have været stoppet i perioden. Denne beregning og tilbagebetaling vil blive gennemført snarest.

For så vidt angår kontanthjælp er Sorø Kommune indstillet på at iværksætte en fornyet sagsbehandling samt partshøring alene baseret på (A)'s egne forhold. Baggrunden herfor er den, at (A)'s økonomiske dispositioner og formueforhold i sig selv kan have haft en karakter, der ikke medførte ret til at modtage kontanthjælp i perioden.

Til orientering og som svar til Ombudsmanden kan det oplyses, at (A) ikke er anmeldt til politiet af Sorø Kommune. Vurderingen af, om der skal ske politianmeldelse eller ej sker efter en konkret vurdering af blandt andet beløbets størrelse, periodens længde samt eventuelle skærpende eller formildende omstændigheder i den konkrete sag.

Sorø Kommune har endelig gennemgået Ombudsmandens bemærkninger til den foretagne sagsbehandling. Sorø Kommune er enig i de bemærkninger, som Ombudsmanden fremsætter i denne forbindelse og har iværksat foranstaltninger med henblik på at forhindre gentagelse."

Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, afgav udtalelse den 8. februar 2012. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

"Det Sociale Nævns udtalelse

Nævnet tager til efterretning, hvad ombudsmanden tilkendegiver om, at det på det foreliggende grundlag ikke kan fastslås, at (A) i den omhandlede periode indgik i et ægteskabslignende forhold, og at ombudsmanden er indstillet på at henstille til nævnet, at sagen enten genoptages med henblik på yderligere undersøgelser, eller at nævnet træffer en ny afgørelse, hvor der lægges til grund, at (A) i den omhandlede periode indgik i et ægteskabslignende forhold.

Vi er nu sindet at genoptage sagerne til fornyet behandling, hvor vi vil lægge til grund, at kommunen (med sin seneste udtalelse) finder, at (A) principielt havde ret til ydelser som reelt enlig, og at vi ikke har oplysninger, der giver anledning til at tilsidesætte denne vurdering.

Nævnets supplerende bemærkninger

Vi vil, når ombudsmandens endelige udtalelse modtages, sikre os, at denne tilgår alle udpegede medlemmer i Det Sociale Nævn. Vi er tillige sindet at sende den i anonymiseret form til alle kommunerne i Region Sjælland.

Dette med henblik på, at ikke alene Det Sociale Nævn men også kommunerne kan sikre sig, at ombudsmandens beskrivelse af korrekt sagsgang og sagsoplysning m.v. indarbejdes i den daglige administration af dette sagsområde."

En af mine medarbejdere fik den 6. marts 2012 telefonisk oplyst fra Sorø Kommune, at kommunen havde genoptaget behandlingen af sagen.

Skilleark

Dokumentnummer: 13/01856-2

Ny kritik fra ombudsmanden i sag om socialbedrageri

I forlængelse af en meget omtalt sag fra Sorø fra foråret 2012 kritiserer Ombudsmanden på ny den måde, som en kommune og et socialt nævn har behandlet en sag om socialbedrageri på. I sin udtalelse redegør ombudsmanden for en række væsentlige regler og principper, der skal sikre borgerne en fair behandling.

14. marts 2013

”Sager om tilbagebetaling af sociale ydelser er ofte meget indgribende overfor de involverede borgere. Og det er mit indtryk, at de sociale myndigheder har betydelige vanskeligheder på området. Jeg håber, at denne udtalelse sammen med den række af principafgørelser, som Ankestyrelsen netop har offentliggjort, kan hjælpe myndighederne,” siger Jørgen Steen Sørensen.

I den konkrete sag havde en kommune og et socialt nævn vurderet, at en kvinde på Sjælland ikke – som hun selv havde oplyst – var ”reelt enlig”, og at hun derfor ”uberettiget og mod bedre vidende” havde modtaget for høje sociale ydelser. Derfor skulle kvinden betale et større beløb tilbage. Afgørelsen støttede sig bl.a. på en anonym anmeldelse af kvinden.

Efter at have gennemgået sagen påpeger ombudsmanden en række fejl og uhensigtsmæssigheder og har på den baggrund bedt det sociale nævn om at behandle sagen igen.

”Jeg kan ikke vide, hvad kvindens private forhold faktisk har været, men jeg kan konstatere, at myndighederne har undladt at følge nogle vigtige regler og principper, der skal sikre en fair vurdering og beskytte kvindens retssikkerhed,” siger Folketingets Ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen.

Blandt de fejl, ombudsmanden påpeger, er, at myndighederne ikke har vejledt kvinden godt nok. Hun har således ikke fået at vide, at hun ikke har nogen pligt til at udlevere oplysninger til myndighederne, ligesom hun heller ikke er blevet informeret om, hvordan hun kan dokumentere, at hun var reelt enlig. Ombudsmanden er også kritisk overfor de oplysninger, som myndighederne har lagt vægt på – herunder den centrale brug af en anonym anmeldelse.

Læs hele udtalelsen her.

NYHED

Se tilsvarende udtalelse fra ombudsmanden fra foråret 2012 og her vedrørende Ankestyrelsens principafgørelser om samme emne.

For yderligere oplysninger:

Folketingets Ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen, tlf. 20 33 97 52
Kontorchef Karsten Loiborg eller fuldmægtig Kresten Gaub, tlf. 33 13 25 12

FAKTA

I de to seneste udtalelser fra ombudsmanden, der vedrører indsatsen mod socialt bedrageri, har ombudsmanden navnlig fremhævet følgende pointer, som myndighederne skal være opmærksomme på:

Vigtigheden af, at myndighederne overholder undersøgelsesprincippet (eller officialprincippet)

Princippet betyder, at den enkelte myndighed har pligt til at skaffe et fyldestgørende grundlag, før den kan træffe en afgørelse. Det ligger i kravet, at myndighederne skal være objektive, når de indsamler oplysninger.

Anonyme anmeldelser

En del sager om socialt bedrageri bliver startet på baggrund af en anonym anmeldelse. En anonym anmeldelse kan være anledning til, at en myndighed iværksætter en undersøgelse af en borger, men den kan ikke i sig selv indgå som et bevis i sagen.

Reglerne i tvangsindgrebslovens § 10

Efter denne bestemmelse har en borger ikke pligt til at udtale sig om sin sag, hvis der i sagen er konkret mistanke om, at borgeren har begået en strafbar lovovertrædelse. Myndighederne skal udtrykkeligt vejlede borgeren om dette.

Reglerne om partshøring

Myndighederne har pligt til at høre en borger, inden de træffer afgørelse i vedkommendes sag, hvis der i sagen indgår væsentlige faktiske oplysninger, der taler til ugunst for borgeren, og som borgeren ikke kan antages at være bekendt med. Efter omstændighederne bør en sådan partshøring foregå skriftligt.

Myndighederne har en vejledningsforpligtelse

Myndighederne har en generel vejledningsforpligtelse overfor borgerne. Dette medfører i samspil med officialprincippet, at myndighederne i en række tilfælde har pligt til at bede om oplysninger om konkrete forhold, der kan ændre myndighedernes opfattelse af, at en borger ikke er reelt enlig.

NYHED

Myndighedernes generelle vejledningsforpligtelse kan på enkelte områder, som f.eks. børnetilskudslovens område, være suppleret af mere præcise – og skrevne – regler.

Forståelsen af, hvornår en borger er ”reelt enig” mv.

De regler, der regulerer størrelsen af de forskellige offentlige ydelser, alt efter om modtageren er ”reelt enig” mv., har ikke alle samme ordlyd. Myndighederne skal derfor være opmærksomme på, at det ikke nødvendigvis er de samme vurderinger, der skal foretages efter de forskellige regelsæt – f.eks. efter børnetilskudsloven og boligstøtteleven.

Omhyggelighed ved formulering af begrundelser

Navnlig i sager, der har så indgribende betydning som sager om muligt socialt bedrageri, er det vigtigt, at myndighederne formulerer begrundelserne, så der ikke opstår tvivl om, hvorvidt sagerne er tilstrækkeligt undersøgt, eller om de er afgjort på et fejlagtigt grundlag.

Tilbagebetalingspligtige ydelser skal være modtaget

”mod bedre vidende”

Når myndighederne skal tage stilling til, om en social ydelse skal kræves tilbagebetalt, er det ikke nok, at myndigheden konstaterer, at ydelsen – objektivt set – er modtaget med urette. Det er også en grundlæggende betingelse for at kunne kræve tilbagebetaling, at ydelserne er modtaget ”mod bedre vidende”.

Udgifter til oplysning af sagen

Ombudsmanden mener ikke, at myndighederne uden et sikkert grundlag (en sikker hjemmel) kan pålægge en borger at betale for at skaffe oplysninger til brug for en sag, som er rejst på myndighedernes initiativ.

Myndighederne kan således som udgangspunkt ikke kræve, at borgeren betaler et gebyr for at fremskaffe oplysninger.

Skilleark

Dokumentnummer: 13/01856-2

2013-4

Tilbagebetaling af sociale ydelser

En kommune modtog en anonym anmeldelse om, at en kvinde, der modtog en række sociale ydelser som "reelt enlig", levede i et ægteskabslignende forhold. Som følge af anmeldelsen undersøgte kommunen kvindens forhold. I den forbindelse fik kommunen kvindens accept af, at kommunen indhentede en større mængde kontoudtog fra hendes bank for at undersøge hendes økonomiske forhold nærmere. Dette medførte, at banken opkrævede kvinden et gebyr på 500 kr.

Efter at have undersøgt kvindens forhold nærmere traf kommunen afgørelse om, at kvinden skulle tilbagebetale ordinært og ekstra børnetilskud samt boligydelse for en periode. Senere traf kommunen også afgørelse om, at kvinden skulle tilbagebetale for meget modtaget pension for samme periode. Det sociale nævn stadfæstede disse afgørelser. Som begrundelse for afgørelserne henviste myndighederne til, at de vurderede, at kvinden i den pågældende periode ikke havde været reelt enlig, og at hun havde modtaget for høje ydelser mod bedre vidende.

Ombudsmanden var enig i, at begrebet "enlig" skulle forstås på samme måde i børnetilskudsloven og pensionsloven. Han fandt dog, at det var uheldigt, at afgørelserne gav indtryk af, at det var den samme vurdering, myndighederne skulle foretage for at fastslå, om tilbagebetalingsbetingelserne i børnetilskuds- og boligstøtteleven var opfyldt. Efter at have undersøgt sagen anså ombudsmanden det for en fejl, at kommunen ikke havde været opmærksom på overholdelsen af reglerne i tvangsindgrebslovens § 10, stk. 3. Derudover vurderede ombudsmanden, at kvinden ikke var blevet tilstrækkeligt vejledt i forbindelse med sagen. Endvidere havde ombudsmanden en række bemærkninger vedrørende enkelte af de konkrete forhold, som myndighederne havde lagt vægt på, herunder myndighedernes brug af den anonyme anmeldelse. Desuden mente ombudsmanden, at sagens forløb rejste berettiget tvivl om, hvorvidt kvinden havde modtaget de pågældende ydelser "mod bedre vidende". Endelig var det ombudsmandens opfattelse, at kommunen ikke havde tilstrækkelig hjemmel til at kræve, at bankgebyret skulle betales af kvinden.

(Sag nr. 12/00300)

12. marts 2013

Forvaltningsret

1121.1 - 1121.2 - 1121.3

1121.5 - 1121.9 - 115.1

12.2 - 25.2 - 26.2 - 26.4

Almindelige emner

3

I denne sag traf Greve Kommune og Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, henholdsvis den 12. maj 2010 og den 10. september 2010 afgørelse om, at en kvinde (A) skulle tilbagebetale ordinært og ekstra børnetilskud samt boligydelse for perioden 1. april 2009 til 31. januar 2010.

Den 22. juni 2010 og den 12. november 2010 traf kommunen og nævnet afgørelse om, at A skulle tilbagebetale for meget modtaget pension – ligeledes for perioden 1. april 2009 til 31. januar 2010.

Baggrunden for myndighedernes afgørelser var, at de vurderede, at A ikke i den pågældende periode havde været reelt enlig, men derimod havde levet i et ægteskabslignende forhold med en mand (B), og at hun derfor uberettiget og mod bedre vidende havde modtaget for mange penge.

Efterfølgende klagede A's mor, (C), på vegne af A til ombudsmanden over myndighedernes afgørelser.

Ombudsmandens udtalelse

”1. Afgrænsning af min undersøgelse

Ved min gennemgang af sagerne har jeg valgt at koncentrere mig om det retlige grundlag for myndighedernes vurdering af, om (A) kunne anses for at være reelt enlig, myndighedernes sagsoplysning, spørgsmålet, om Greve Kommune har overholdt tvangsindgrebslovens § 10 og kommunens vejledning af (A). I forlængelse heraf har jeg valgt at inddrage nogle forhold omkring enkelte af de faktiske oplysninger, som kommunen og det sociale nævn har oplyst at have lagt vægt på. Disse forhold er behandlet i afsnittene 2-6.

Derudover har jeg undersøgt, om det forhold, at Greve Kommune den 2. juni 2009 oplyste (A) om, at kommunen på daværende tidspunkt ikke så nogen grund til at rejse en sag om hendes boligforhold, har nogen betydning for vurderingen af, om (A) kan siges at have modtaget for meget i børnetilskud, pension og boligydelse 'imod bedre vidende'. Dette forhold er behandlet i afsnit 7.

Endelig behandler jeg spørgsmålet om, hvorvidt Greve Kommune kunne kræve, at (A) skulle betale for, at kommunen kunne modtage kontoudskrifter fra hendes bank. Dette forhold er behandlet i afsnit 8.

Jeg har således ikke taget stilling til alle dele af Greve Kommunes og Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands, sagsbehandling. Jeg har ved denne beslutning blandt andet lagt vægt på, at jeg på andet grundlag har henstillet til det sociale nævn at genoptage behandlingen af (A)'s sager. Jeg henvi-

ser til § 16, stk. 1, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand. Det fremgår af denne bestemmelse, at ombudsmanden selv afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

2. Generelle krav til sagsoplysningen

Som beskrevet i en sag, der er udtaget til Folketingets Ombudsmands beretning for 2012 som sag nr. 2012-8* (og offentliggjort på min hjemmeside, www.ombudsmanden.dk), er der ikke faste regler for vurderingen af, om en person er reelt enlig. Det skal vurderes konkret i hver enkelt sag.

I dansk forvaltningsret gælder der generelt et undersøgelsesprincip, eller officialprincip (også nogle gange kaldet officialmaksimen). Undersøgelsesprincippet indebærer, at en myndighed har pligt til at sørge for, at en sag er tilstrækkeligt oplyst – både med hensyn til det relevante regelgrundlag og i forhold til sagens faktiske forhold. Jeg kan f.eks. henvise til Jens Garde, Carl Aage Nørgaard og Karsten Revsbech, *Forvaltningsret. Sagsbehandling*, 6. udgave (2007), s. 161 ff., Kaj Larsen mfl., *Forvaltningsret*, 2. udgave (2002), s. 447 ff., og Steen Rønsholdt, *Forvaltningsret – Retssikkerhed. Proces. Sagsbehandling*, 3. udgave (2010), s. 365 ff.

På det sociale område er undersøgelsesprincippet indeholdt i § 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 930 af 17. september 2012. Jeg kan også henvise til Jon Andersen, *Socialforvaltningsret*, 4. udgave (2012), s. 179 ff.

Principperne for sagsoplysningen har navnlig til formål at skabe en garanti for afgørelsens rigtighed, jf. Steen Rønsholdt, *Forvaltningsret – Retssikkerhed. Proces. Sagsbehandling*, 3. udgave (2010), s. 368. Hvad der kan anses for forsvarlig oplysning af en sag, afhænger i nogen grad af sagens karakter. I almindelighed antages, at kravene til undersøgelsesernes udstrækning og sikkerheden for de relevante oplysningers rigtighed øges, jo mere betydningsfulde eller indgribende afgørelser der er tale om. Jeg kan f.eks. henvise til Kaj Larsen mfl., *Forvaltningsret*, 2. udgave (2002), s. 453.

Afgørelser om standsning af udbetaling af sociale ydelser og tilbagebetaling er ofte ganske indgribende for den enkelte borger, og de kan efter omstændighederne være velfærdstruende. Myndighedens sagsoplysning skal derfor være så omfattende, at den kan danne grundlag for en velunderbygget formodning om, at en person ikke er (eller var) reelt enlig, og at denne formodning ikke kan afkræftes. Heraf følger, at alle relevante forhold skal undersøges og vurderes. Endvidere skal de faktiske oplysninger, som myndighederne bygger deres afgørelser på, være korrekte, og myndighederne skal sikre, at alle relevante spørgsmål er blevet undersøgt.

Jeg har tidligere behandlet flere sager, hvor spørgsmålet har været, hvornår en sag er tilstrækkeligt oplyst, til at det kan lægges til grund, at der foreligger et ægteskabslignende forhold. Ud over den sag, der er udtaget til Folketingets Ombudsmands beretning for 2012 som sag nr. 2012-8*, som jeg allerede har henvist til, kan jeg henvise til Folketingets Ombudsmands beretning for 1989, s. 165 ff.*, for 1997, s. 273 ff.*, for 1998, s. 360 ff.*, for 1999, s. 384 ff.*, og for 2001, s. 443 ff.*.

3. De centrale regler for myndighedernes behandling af sagen og disse reglers indbyrdes sammenhæng

Da det skulle vurderes, om (A) var reelt enlig i børnetilskudslovens forstand, var det § 2, stk. 2, i børnetilskudsloven (lovbekendtgørelse nr. 439 af 14. maj 2009), der var den centrale regel. Denne bestemmelse havde på afgørelses-tidspunktet følgende ordlyd:

'§ 2. (...)

...

Stk. 2. Personer, der lever i et samlivsforhold, betragtes ikke som enlige ved ydelse af ordinært børnetilskud, jf. stk. 1, nr. 1-3.'

Ved vurderingen af, om (A) var reelt enlig i pensionslovens forstand, var den centrale regel § 49, stk. 2, i lovbekendtgørelse nr. 1005 af 19. august 2010. Denne bestemmelse havde på afgørelsestidspunktet følgende ordlyd:

'§ 49. (...)

...

Stk. 2. Ved fastsættelse af pensionen anses gifte og samlevende som enlige, hvis samlivet mellem parterne er ophævet. En person betragtes ikke som enlig, hvis pågældende efter samlivets ophævelse, jf. 1. pkt., samlever med en anden person end ægtefællen eller partneren.'

I relation til vurderingen af, om (A) var reelt enlig i boligstøttelovens forstand, var den centrale regel § 7, stk. 1, i lovbekendtgørelse nr. 981 af 1. oktober 2008), der på afgørelsestidspunktet havde følgende ordlyd:

'§ 7. Som medlemmer af husstanden medregnes ansøgeren, dennes ægtefælle, hjemmевærende børn og andre, der har fast ophold i lejligheden uden at være logerende.'

Da der, som det fremgår, anvendes forskellige formuleringer i de tre love, har jeg overvejet, om den vurdering, der skal foretages i forhold til de tre love, er den samme.

Jeg har forstået Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands, udtalelse til mig således, at nævnet mener, at begrebet 'enlig' skal forstås på samme måde i børnetilskudsloven og pensionsloven.

Dette er jeg enig i. Navnlig på baggrund af de to loves forarbejder og hensynet til en ensartet forståelse af disse nært beslægtede regler er det min opfattelse, at det er den samme vurdering, der i denne type sager skal foretages efter børnetilskudsloven og pensionsloven.

Se i denne forbindelse tillige Ankestyrelsens principafgørelse 8-13, hvor Ankestyrelsen også fortolker reglerne i børnetilskudsloven og pensionsloven parallelt.

Ved vurderingen af, hvornår der foreligger samliv i børnetilskudslovens og pensionslovens forstand, har jeg taget udgangspunkt i formuleringen i forarbejderne til børnetilskudslovens § 2, stk. 2, i forslaget til lov nr. 914 af 16. december 1998, lovforslag nr. L 113 af 2. december 1998 til lov om ændring af lov om social pension og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (Ændrede udbetalingsregler, ligestilling af samlevende med gifte m.v.), Folketingstidende 1998-99, bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 13. I disse forarbejder er samlivsforhold i lovens forstand beskrevet således:

'...

Det afgørende er således ikke, om de to samlevende parter formelt ville kunne indgå nyt ægteskab, men om der er tale om et samlivsforhold, der kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab, og hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse. (...)'

Jeg henviser i øvrigt i den forbindelse til den sag, der er udtaget til Folketingets Ombudsmands beretning for 2012 som sag nr. 2012-8*, hvor jeg har redegjort nærmere for begrebet 'ægteskabslignende forhold'.

Se i denne forbindelse tillige Ankestyrelsens principafgørelser 8-13, 9-13, 10-13 og 11-13, hvor Ankestyrelsen har redegjort nærmere for forståelsen af begreberne 'ægteskabslignende forhold' og 'fælles husførelse'.

I relation til vurderingen efter boligstøttelovens § 7 af, hvem der 'har fast ophold i lejligheden' og dermed kan anses som værende 'medlemmer af husstanden', kan der søges støtte i pkt. 17 i Socialministeriets vejledning nr. 103 af 23. oktober 2002. Her er der bl.a. anført følgende om forståelsen af begrebet 'husstandsmedlem':

'Normalt vil folkeregistertilmeldingen være udtryk for, om en person har fast ophold; men kan det godtgøres, at tilmeldingen ikke stemmer overens med de faktiske forhold, skal disse faktiske forhold lægges til grund.

...

Ved afgørelse om fast ophold lægges vægt på, om den hidtidige bopæl må anses for opgivet.'

Umiddelbart vil jeg antage, at der ofte vil være sammenfald mellem, hvornår nogen anses for at være en del af husstanden efter boligstøtteleven, og hvornår vedkommende (voksne) medlem af husstanden må anses for at leve i et samlivsforhold i henhold til børnetilskudsloven og pensionsloven.

Det er dog også min vurdering, at ordlyden af og de hensyn, der ligger bag boligstøttelevens § 7, stk. 1, trods alt er så forskellige fra bestemmelserne i børnetilskudsloven og pensionsloven, at jeg ikke mener, at man *generelt* kan sige, at den vurdering, der skal foretages efter boligstøttelevens § 7, stk. 1, er den samme som den, der skal foretages efter børnetilskudslovens § 2, stk. 2, og pensionslovens § 49, stk. 2.

Jeg henviser i den forbindelse til, at som det fremgår ovenfor, lægger børnetilskuds- og pensionslovens betingelse om, at der ikke må foreligge et ægte-skabslignende forhold, i vidt omfang op til en vurdering af graden af parternes økonomiske eller praktiske fællesskab, hvorimod vurderingen af, om en person har fast ophold i forhold til boligstøtteleven, mere snævert fokuserer på parternes bopæl eller faste opholdssted.

Jeg henviser i den forbindelse til Ankestyrelsens principafgørelse 24-10, hvor en gift pensionist ikke blev anset for enlig i pensionslovens forstand, til trods for at parterne efter det oplyste havde hver deres bolig til rådighed og aldrig overnattede hos hinanden.

Jeg mener derfor, at det er uheldigt, at Greve Kommunes og Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands, afgørelser er formuleret på en måde, der giver indtryk af, at det er den samme vurdering, myndighederne skulle foretage for at fastslå, om tilbagebetalingsbetingelserne i børnetilskuds- og boligstøtteleven var opfyldt.

Se i denne forbindelse tillige Ankestyrelsens principafgørelse 11-13, hvor Ankestyrelsen vurderede, at to personer skulle betragtes som samlevende i forhold til børnetilskud og økonomisk fripladstilskud, men ikke mente, at der var tilstrækkelige oplysninger til at sandsynliggøre, at manden havde fast ophold på kvindens bopæl.

I relation til vurderingen af, om myndighederne i (A)'s sag konkret har haft tilstrækkeligt grundlag til at vurdere, om (B) efter boligstøtteleven skulle anses som værende medlem af (A)'s husstand, henviser jeg til mine bemærkninger nedenfor under punkt 6.3.

4. Tvangsindgrebslovens § 10

Greve Kommune modtog den 27. januar 2010 en anonym henvendelse om (A). Ifølge henvendelsen boede hun sammen med (B).

Greve Kommune indkaldte på denne baggrund ved brev af 27. januar 2010 (A) til et møde om hendes bopælsforhold. Det fremgik af indkaldelsen, at kommunen havde modtaget en anonym henvendelse om, at (A) boede sammen med (B), og at dette kunne have indflydelse på, om hun var berettiget til at modtage boligydelse og børnetilskud som reelt enlig.

Når der er tale om, at en borger muligvis uberettiget har modtaget sociale ydelser, som myndighederne agter at kræve tilbagebetalt, er det muligt, at der derudover kan være grundlag for at rejse en straffesag mod borgeren for socialt bedrageri. Hvis der på den måde er konkret mistanke om, at der er begået en lovovertrædelse, som kan medføre straf, finder § 10 i lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (tvangsindgrebsloven) anvendelse. Af bestemmelsen fremgår bl.a.:

§ 10. Hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Stk. 2. (...)

Stk. 3. En myndighed skal vejlede den mistænkte om, at vedkommende ikke har pligt til at meddele oplysninger, som kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse. Hvis den mistænkte meddeler samtykke til at afgive oplysninger, finder reglerne i § 9, stk. 4, 2. og 3. pkt., tilsvarende anvendelse.'

Personer, der får børnetilskud, boligydelse og førtidspension, har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen, jf. § 24, stk. 1, i børnetilskudsloven, § 43, stk. 3, i boligstøtteleven og § 41 i pensionsloven samt § 11, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (nu lovbekendtgørelse nr. 930 af 17. september 2012). På disse områder gælder således en lovbestemmelse om pligt til at meddele oplysninger.

Kommunen skriver i sine afgørelser af 12. maj og 22. juli 2010, at kommunen mener, at (A) har 'udvist svig ved forsætligt at have fremkaldt, vedligeholdt og udnyttet en vildfarelse hos kommunen som grund for (fortsat) udbetaling af ydelserne'. Der er dog ikke i sagen oplysninger om, at Greve Kommune skulle have anmeldt (A) til politiet.

Som jeg også har udtalt i den sag, der er udtaget til Folketingets Ombudsmands beretning for 2012 som sag nr. 2012-8*, kan det forhold, at myndigheden i sidste ende vælger ikke at anmelde forholdet til politiet, imidlertid ikke i sig selv føre til, at der ikke er tale om en 'mistanke' som omhandlet i tvangsindgrebslovens § 10, stk. 1, med de konsekvenser, som det har i relation til vejledning af borgeren.

Efter at have gennemgået sagen lægger jeg til grund, at Greve Kommune forud for mødet med (A) den 1. februar 2010 havde en 'mistanke' som omhandlet i tvangsindgrebslovens § 10, stk. 1. Dette bygger jeg navnlig på den betydning, som Greve Kommune ifølge afgørelserne tillagde den anonyme henvendelse, og det forhold, at Greve Kommune lidt over et halvt år forinden havde besluttet ikke at rejse en sag om, hvorvidt (B) boede hos (A). Om begrebet mistanke henviser jeg til Ole Hasselgaard, Jens Møller og Jørgen Steen Sørensen, *Retssikkerhedsloven med kommentarer* (2005), s. 178 ff.

(A) skulle derfor have været vejledt i overensstemmelse med bestemmelsens stk. 3. Der er ikke i sagen oplysninger om, hvorvidt (A) har modtaget en sådan vejledning, men da (A) på mødet den 1. februar 2010 afgav (samtykke til at afgive) oplysninger til kommunen, fandt reglerne i tvangsindgrebslovens § 9, stk. 4, 2. og 3. pkt., anvendelse. (A)'s eventuelle samtykke skulle derfor have været skriftligt og meddelt på et frivilligt, specifikt og informeret grundlag.

Som sagen foreligger oplyst, lægger jeg derfor til grund, at Greve Kommune ikke har været opmærksom på overholdelsen af tvangsindgrebslovens § 10, stk. 3. Det må jeg anse for en fejl.

Det kan herefter overvejes, hvilken betydning denne manglende vejledning bør have for den bevismæssige vurdering af de oplysninger, som (A) fremkom med under mødet den 1. februar 2010.

Da Greve Kommunes efterfølgende afgørelser imidlertid også byggede på andre oplysninger end dem, som (A) havde afgivet under mødet, finder jeg ikke anledning til i denne sag at undersøge spørgsmålet nærmere. Jeg bemærker dog, at det ikke kan give mig anledning til selvstændig kritik, at også de oplysninger, som (A) afgav under mødet, blev en del af afgørelsesgrundlaget.

5. Greve Kommunes vejledning af (A)

Jeg forstår Greve Kommunes høringssvar af 31. oktober 2011 til mig således, at kommunen mener, at (A)'s sag var omfattet af § 7 i bekendtgørelse nr. 10 af 9. januar 2004 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (nu § 8 i bekendtgørelse nr. 916 af 14. september 2012 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag). Bestemmelsen havde følgende ordlyd:

'§ 7. Hvis kommunen i øvrigt finder det overvejende sandsynligt, at en ansøger eller modtager af ordinært og ekstra børnetilskud ikke opfylder betingelsen om at være enlig forsørger, må kommunen anmode pågældende om dokumentation på konkrete områder, der kan ændre kommunens opfattelse.'

Bekendtgørelse nr. 10 af 9. januar 2004 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag er bl.a. udstedt med hjemmel i den dagældende børnetilskudslovs § 22 a, stk. 2. Denne bestemmelse blev indsat ved lov nr. 1109 af 29. december 1997 om ændring af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Af de almindelige bemærkninger til denne lov (lovforslag nr. L 89 af 20. november 1997 til lov om ændring af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (Årlig bekræftelse af status som enlig forsørger m.v.), Folketingstidende 1997-98, 1. samling) fremgår bl.a. følgende:

'Det foreslås endvidere, at der fastsættes regler om, at kommunen i øvrigt skal anmode en ansøger/modtager af børnetilskud om nærmere oplysning/dokumentation i de tilfælde, hvor kommunen på baggrund af sagens øvrige oplysninger finder det overvejende sandsynligt, at pågældende ikke er reelt enlig forsørger. Kommunen må i disse tilfælde konkretisere på hvilke områder, der kræves oplysninger/dokumentation eller øvrigt materiale, der kan ændre kommunens opfattelse.'

Af bemærkningerne til § 22 a, stk. 2, fremgår bl.a. følgende:

'Endvidere foreslås det, at socialministeren kan fastsætte nærmere regler om administration i forbindelse med kommunens vurdering af modtagerens status som enlig forsørger, herunder, at der er en formodning for, at en ansøger/modtager af børnetilskud ikke er enlig forsørger, hvis en anden voksen person er tilmeldt folkeregistret på samme adresse, og i øvrigt at kommunen må bede om yderligere dokumentation, såfremt den på baggrund af sagens øvrige oplysninger finder det overvejende sandsynligt, at en ansøger/modtager af børnetilskud ikke er enlig forsørger.'

Selvom både bekendtgørelsen og forarbejderne til § 22 a, stk. 2, anvender det lidt tvetydige ord 'må', når kommunens handlemåde i disse sager beskrives, må der lægges vægt på, at de almindelige bemærkninger til loven (og ministeren i sin skriftlige fremsættelse af lovforslaget) anvender ordet 'skal'. På den baggrund må bestemmelsen efter min opfattelse forstås som indeholdende en egentlig pligt til at bede en modtager af børnetilskud om oplysninger om konkrete forhold, der kan ændre kommunens opfattelse af, at vedkommende ikke er reelt enlig.

En sådan forståelse af bestemmelsen harmonerer efter min opfattelse også bedst med de pligter, som kommunen (nu Udbetaling Danmark) ifølge den almindelige forvaltningsretlige vejledningspligt og officialmaksimen har over for modtagere af børnetilskud, der mistænkes for ikke at være reelt enlige. Jeg henviser i den forbindelse også til mine bemærkninger ovenfor under punkt 2 om myndighedernes generelle pligt til at sikre, at alle relevante spørgsmål er blevet undersøgt.

Jeg kan ikke på baggrund af sagens akter eller Greve Kommunes høringssvar til mig af 31. oktober 2011 se, i hvilket omfang (A) er blevet vejledt om, på hvilke konkrete områder hun kunne komme med dokumentation, der kunne ændre kommunens opfattelse af, at hun ikke var reelt enlig. Jeg lægger derfor til grund, at (A) ikke har modtaget en sådan vejledning. Dette må jeg anse for en fejl.

Denne fejl rejser efter min opfattelse tvivl om, hvorvidt alle relevante oplysninger, der kunne tale for, at (A) var reelt enlig, er blevet undersøgt tilstrækkeligt, jf. mine bemærkninger nedenfor om enkelte af de konkrete forhold, som myndighederne har lagt vægt på ved afgørelsen af sagerne.

Se i denne forbindelse tillige Ankestyrelsens principafgørelser 9-13 og 11-13, hvor Ankestyrelsen også udtrykkeligt henviser til § 7 i børnetilskudsbekendtgørelsen.

6. Vurdering af enkelte af de forhold, som kommunen og nævnet har lagt vægt på

Myndighedernes afgørelser i (A)'s sager er (og skal være) truffet efter en konkret vurdering af en lang række forhold af bevismæssig karakter.

Som jeg allerede oplyste (C) om i mit brev af 11. oktober 2011, er ombudsmandsinstitutionen normalt ikke egnet til at afklare eventuelle bevisspørgsmål i de sager, ombudsmanden undersøger, fordi han normalt ikke har mulighed for at afhøre vidner i sagen, men behandler klager på et skriftligt grundlag.

Dette betyder, at jeg ikke i det følgende foretager en egentlig efterprøvelse af de bevismæssige vurderinger, som Greve Kommune og Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, har foretaget. På baggrund af min gennemgang af sagen har jeg dog fundet anledning til at komme med nogle bemærkninger om enkelte af de forhold, som kommunen og nævnet har lagt vægt på ved deres afgørelser.

6.1 Den anonyme anmeldelse

Greve Kommune har i sine afgørelser af 12. maj og 22. juli 2010 oplyst at have lagt selvstændig vægt på 'anonyme anmeldelser, senest den 27. januar 2010'. Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, har i sin afgørelse af 10. september 2010 henvist til kommunens afgørelse af 12. maj 2010.

Indledningsvis bemærker jeg, at Greve Kommune ifølge de oplysninger, jeg har modtaget, alene har fået en enkelt anonym anmeldelse. Denne anmeldelse er dateret den 27. januar 2010. Derudover ligger der i sagen en anmeldelse af 17. december 2008, der, så vidt jeg kan se, stammer fra en medarbejder i kommunens servicecenter.

Der næst gør jeg opmærksom på, at (A) den 4. maj 2009 oplyste over for kommunen, at hun oplevede konstant at blive chikaneret af naboerne. (B) oplyste samme dato, at (A) var udsat for 'en modbydelig hetz'.

Om myndighedernes muligheder for at benytte sig af anonyme anmeldelser er det i ombudsmandens praksis antaget, at en myndighed, som påtænker at træffe en indgribende afgørelse, må sikre sig, at det fornødne grundlag for den påtænkte afgørelse er tilvejebragt. Heri ligger ikke alene, at alle relevante forhold i sagen er belyst ved det foreliggende materiale, men også, at oplysningerne er pålidelige. Er der tvivl om holdbarheden af et væsentligt faktum, hører det med til en fyldestgørende sagsoplysning at søge denne tvivl afklaret, således at det ved en sædvanlig bevismæssig vurdering kan afgøres, om den pågældende oplysning kan lægges til grund for afgørelsen, jf. Kaj Larsen mfl., Forvaltningsret (2002), s. 449 f. Heraf følger, at oplysninger, der alene fremtræder som anonyme, eller oplysninger, der af anden grund ikke kan kontrolleres af myndigheden, ikke i sig selv kan indgå i grundlaget for en indgribende afgørelse over for en borger. Det samme gælder for vurderinger, hvis faktuelle grundlag ikke lader sig kontrollere. Når en myndighed er afskåret fra at kontrollere holdbarheden af en oplysning, vil borgeren selvsagt normalt også være afskåret fra at udtale sig herom i forbindelse med partsaktindsigt og partshøring. Dette understreger vigtigheden af, at anonymt baserede oplysninger og vurderinger ikke indgår som led i den bevismæssige vurdering af, om der er grundlag for indgribende reaktioner.

Også det forhold, at en anonym anmelders troværdighed typisk ikke umiddelbart kan bedømmes, og at anmeldelsen kan være motiveret af andet end et

ønske om, at gældende regler bliver overholdt, taler med vægt imod, at anonyme oplysninger uden videre tillægges bevismæssig betydning.

Anonyme anmeldelser vil derimod kunne benyttes som anledning til overvejelser om, hvorvidt der i det hele taget bør indledes en sag.

Se nærmere ombudsmandens sager gengivet i Folketingets Ombudsmands beretning for 1996, s. 105 ff.*, for 1999, s. 472 ff.* og s. 226*, samt for 2003, s. 552 ff.*.

Se også Ankestyrelsens principafgørelse 9-13, hvor Ankestyrelsen anfører, at en anonym anmeldelse typisk alene vil kunne give anledning til at undersøge en sag nærmere.

På den baggrund kan jeg ikke kritisere, at Greve Kommune fandt anledning til at undersøge (A)'s forhold nærmere på baggrund af den anonyme anmeldelse af 27. januar 2010, men i forlængelse af det ovenfor anførte mener jeg ikke, at myndighederne kunne tillægge den anonyme anmeldelse selvstændig betydning.

6.2 (A)'s genhusning i (B)'s kolonihavehus

Greve Kommune har i begge sine afgørelser af henholdsvis 12. maj og 22. juli 2010 lagt vægt på, at (A) og hendes to børn i en periode blev genhuset i (B)'s kolonihavehus, idet (A)'s eget hjem skulle repareres, fordi (...).

Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, har i sin afgørelse af 10. september 2010 henvist til kommunens afgørelse af 12. maj 2010.

Den 29. april 2009 – samme dag, som det må lægges til grund, at (A) modtog Greve Kommunes indkaldelse til det første møde om hendes boligforhold – oplyste (A) telefonisk, at hun boede sammen med (B) i hans kolonihavehus.

Oplysningen om (A) og hendes børns genhusning er utvivlsomt relevant at inddrage ved vurderingen af, om (A) var 'reelt enlig'.

Jeg gør dog opmærksom på, at (A) ifølge Greve Kommunes egne optegnelser ringede den 24. april 2009 – altså før hun var bekendt med, at kommunen første gang overvejede at rejse et tilbagebetalingskrav over for hende – og oplyste, at hun ikke boede i sin lejlighed, mens den blev repareret. I samme forbindelse oplyste (A), at hun ikke skulle betale husleje i den periode, lejligheden blev repareret, og hun bad derfor om, at kommunen stoppede udbetalingen af hendes boligydelse.

Derudover gør jeg opmærksom på, at kommunen i denne forbindelse har lagt til grund, at (B) har boet i sit kolonihavehus, jf. mine bemærkninger nedenfor under punkt 6.3.

Se i denne forbindelse tillige Ankestyrelsens principafgørelse 10-13, hvor parterne ikke blev betragtet som samlevende, selvom de på et tidspunkt havde boet sammen i en periode på knap to måneder.

6.3 (B)'s boligforhold

Både Greve Kommune og Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, har lagt vægt på (B)'s skiftende boligforhold ved deres afgørelser.

(B) og (A) har imidlertid undervejs i sagen oplyst nærmere om årsagen til disse skiftende boligforhold. Det fremgår således eksempelvis af Greve Kommunes journalnotat fra mødet med (B) den 4. maj 2009, at han har oplyst, at han boede i sin kolonihave, efter at hans og hans tidligere samlevers lejlighed var blevet solgt pr. 1. maj 2009. Under mødet med kommunen den 1. februar 2010 oplyste (A), at (B) havde boet hos sin mor, der var blevet syg af kræft i 2009, men at (B) den 1. februar 2010 havde fået mulighed for at flytte ind hos (A), da der var opstået mulighed for, at (B)'s mor kunne passes af andre.

Så vidt jeg kan se, har Greve Kommune ikke søgt de nærmere detaljer om (B)'s boligforhold oplyst, herunder i hvilke perioder (B) har boet hvor, og om dette kunne dokumenteres eller sandsynliggøres ved fremlæggelse af forbrugsregnskaber, oplysninger om internet- og telefonabonnement eller på anden vis.

I den forbindelse gør jeg opmærksom på, at både Greve Kommune og Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, som oplyst ovenfor, har lagt til grund, at (B) boede i kolonihavehuset samtidig med (A) og hendes to børn. Myndighederne har dog, så vidt jeg kan se, ikke lagt vægt på (B)'s og (A)'s oplysninger om, at (B) blev boende i kolonihavehuset, efter at (A) og hendes børn flyttede hjem igen.

Det er derfor min opfattelse, at det er tvivlsomt, om (B)'s boligforhold er undersøgt tilstrækkeligt.

Jeg bemærker i den forbindelse, at en afklaring af (B)'s boligforhold har væsentlig betydning for vurderingen af, om han kan anses for at have haft fast ophold i (A)'s lejlighed og dermed kan anses som værende medlem af husstanden i forhold til boligstøtteleven, jf. mine bemærkninger herom ovenfor under punkt 3.

6.4 (B)'s udsagn om sine planer om at flytte sammen med (A)

Af Greve Kommunes referat fra mødet den 4. maj 2009 med (B) fremgår bl.a. følgende:

'Han søger ny lejlighed selv, da han fortsat har behov for at have sit eget. Han har ikke selv børn, og synes nogle gange at det bliver for meget med (A)'s

børn, selvom de kommer godt ud af det sammen. Måske vil de flytte sammen på meget lang sigt. De har været på ferie sammen én gang.'

Om dette spørgsmål har Greve Kommune skrevet følgende i afgørelsen af 12. maj 2010:

'Endvidere har vi også lagt vægt på (B)'s oplysninger herunder:

- at I nok flytter sammen på sigt'

Gengivelsen af (B)'s udsagn i Greve Kommunes afgørelse af 12. maj 2010 er gentaget i kommunens afgørelse af 22. juli 2010.

Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, har i sin afgørelse af 10. september 2010 henvist til kommunens afgørelse af 12. maj 2010.

Efter min opfattelse er der en ikke uvæsentlig forskel på de to gengivelser af (B)'s udsagn, både med hensyn til ordet 'måske' i forhold til 'nok' og med hensyn til 'på meget lang sigt' og 'på sigt'.

Som nævnt er ombudsmandsinstitutionen normalt ikke egnet til at afklare visse bevisspørgsmål. Jeg kan derfor ikke vurdere, hvilket af de to udsagn der er mest korrekt, men jeg bemærker dog, at kommunens mødereferat må antages at være udarbejdet i umiddelbar tilknytning til mødet med henblik på at dokumentere, hvad der blev sagt, hvorimod oplysningen i afgørelsen af 12. maj 2010 er skrevet over et år efter mødet (på baggrund af mødereferatet, antager jeg), i en situation hvor udsagnet har skullet gengives som led i kommunens begrundelse for sin afgørelse.

I mangel af andre oplysninger må jeg derfor lægge til grund, at (B)'s udsagn på mødet den 4. maj 2009 i Greve Kommunes afgørelser af 12. maj og 22. juli 2010 er gengivet upræcist til skade for (A).

6.5 Den måde, (A) og (B) havde indrettet sig på

Som begrundelse for sin afgørelse af 12. maj 2010 skrev Greve Kommune bl.a. følgende:

'Vi har endvidere lagt vægt på, at du og (B) har indrettet jer på en måde, der er præget af hensyntagen, som udspringer af mangel på de interessemod-sætninger, der almindeligvis regulerer relationerne mellem fraskilte eller personer, hvis samliv er ophørt på grund af uoverensstemmelser.'

(A) gjorde i sin klage af 28. maj 2010 opmærksom på, at hun ikke forstod denne del af kommunens begrundelse, da hun og (B) aldrig havde været gift og ikke havde været samlevende forud for den 1. februar 2010.

Hverken Greve Kommune eller Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, har forholdt sig til dette spørgsmål.

Greve Kommune gentog i sin afgørelse af 22. juli 2010 afsnittet ordret.

(A) gjorde i sin klage af 2. august 2010 atter opmærksom på, at hun ikke forstod denne del af kommunens begrundelse.

Hverken Greve Kommune eller Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, har forholdt sig til dette spørgsmål.

Jeg er enig med (A) i, at det ikke giver mening at sammenligne den måde, hun og (B) havde indrettet sig på, inden de flyttede sammen, med par, der er skilt, eller par, hvis samliv er ophørt på grund af uoverensstemmelser.

Jeg er tidligere i andre sager stødt på næsten identiske formuleringer, bl.a. i den sag, der er udtaget til Folketingets Ombudsmands beretning for 2012 som sag nr. 2012-8*. Derudover fremgår formuleringen af et eksempel på en afgørelse om tilbagebetaling af sociale ydelser, som er optrykt på side 53 i en vejledning fra KL ('Håndbog om fremgangsmåden i sager om misbrug af sociale ydelser').

Jeg lægger derfor til grund, at der er tale om en standardtekst, der ved en fejl er blevet indsat i begge Greve Kommunes begrundelser i (A)'s sager.

Jeg bemærker i den forbindelse, at der naturligvis ikke er noget i vejen for at arbejde med standardbegrundelser inden for et givent område. Så længe begrundelserne i øvrigt er korrekte og lever op til de almindelige begrundelseskrav, vil dette være både naturligt og hensigtsmæssigt.

Når Greve Kommune har brugt en forkert standardbegrundelse i forhold til (A), er det imidlertid beklageligt. Den forkerte begrundelse bliver ikke mindre beklagelig af, at begrundelsen hverken blev rettet eller beklaget, i forbindelse med at dens manglende relevans blev påpeget, men tværtimod blev gentaget kort tid efter.

Jeg henviser i den forbindelse til, at navnlig i sager som (A)'s, der har så indgribende betydning, er det ikke tilstrækkeligt, at myndighederne udviser den fornødne omhyggelighed i forbindelse med behandlingen af sagerne, hvis denne omhyggelighed ikke også er kendelig for de involverede parter – eksempelvis i forbindelse med myndighedernes udarbejdelse af begrundelser m.v. Fejl af den anførte karakter vil efter omstændighederne også være egnet til at efterlade indtryk af, at sagen ikke er blevet tilstrækkeligt undersøgt af den pågældende kommune.

6.6 Oplysningen om, at (B) i forbindelse med (A)'s skilsmisse i 2007 havde skrevet under på en utroskabserklæring

Greve Kommune henviser til dette forhold i begrundelsen for begge sine afgørelser af henholdsvis 12. maj og 22. juli 2010.

Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, har, som tidligere nævnt, i sin afgørelse af 10. september 2010 henvist til kommunens afgørelse af 12. maj 2010.

Jeg er i tvivl om, hvilken betydning denne oplysning om, hvad (B) har foretaget sig i 2007, kan tillægges ved vurderingen af, om (A) har været reelt enlig i perioden fra den 1. april 2009 til den 1. februar 2010.

Jeg gør i den forbindelse opmærksom på, at det fremgår af Greve Kommunes notater, at (B) har solgt en lejlighed den 1. maj 2009 i forbindelse med samlivsophør.

7. Betydningen af, at Greve Kommune allerede i 2009 havde rejst en sag om, hvorvidt (A) var reelt enlig

Det fremgår af sagen, at Greve Kommune i december 2008 begyndte at undersøge, om (A) boede sammen med (B). Undersøgelsen startede, så vidt jeg kan se, på baggrund af en henvendelse af 17. december 2008 fra en medarbejder i kommunens servicecenter, der oplyste, at (B) i forbindelse med bestilling af et pas havde præsenteret sig selv som (A)'s kæreste og havde bedt om at få passet sendt til (A)'s adresse.

Det fremgår af sagen, at Greve Kommune herefter undersøgte forskellige forhold omkring (A) og (B) – herunder (B)'s folkeregisteradresse, om (B)'s navn stod på (A)'s brevkasse, om (B) havde bil, indkomstoplysninger for (B) m.v. Derudover holdt Greve Kommune den 4. maj 2009 et møde med først (A) og efterfølgende med (B).

Den 28. maj 2009 besluttede Greve Kommune at henlægge sagen, hvilket kommunen skrev i et brev til (A) af 2. juni 2009. I brevet skrev kommunen blot:

'Greve Kommunes Juridiske Kontrol har via Det Centrale Personregister (CPR) konstateret, at du står registreret alene med dine børn på adressen (...).

Vi modtog imidlertid en anmeldelse, hvori det er blevet oplyst for os, at også (B) boede på din adresse.

På baggrund af kommunens undersøgelse og jeres forklaringer, ser Greve Kommune ingen grund til at rejse sag på nuværende tidspunkt.'

Ovenstående hændelsesforløb har givet mig anledning til en række overvejelser om, hvilken betydning det burde have for bl.a. oplysningen af og begrundelserne i (A)'s seneste sager, at Greve Kommune fra december 2008 undersøgte, om (A) var reelt enlig, men at man i maj 2009 besluttede ikke at rejse en sag på daværende tidspunkt.

Jeg har dog valgt at koncentrere min undersøgelse om, hvorvidt forløbet kan tænkes at påvirke vurderingen af, om (A) kan siges uberettiget at have modtaget sociale ydelser 'mod bedre vidende'.

Det er en grundlæggende betingelse for at kunne kræve tilbagebetaling af sociale ydelser, der – objektivt set – er modtaget med urette, at modtageren har fået de pågældende ydelser mod bedre vidende. Dette fremgår også af boligstøttelovens § 47, stk. 7, børnetilskudslovens § 24, stk. 2, og pensionslovens § 42, som (A) tidligere har modtaget kopi af.

I begrebet 'mod bedre vidende' ligger, at modtageren skal have været i ond tro, dvs. have udvist et bebrejdesværdigt forhold.

I sin afgørelse af 12. maj 2010 har Greve Kommune skrevet følgende om dette spørgsmål:

'Vi finder endvidere, at du har modtaget boligydelse mod bedre vidende i perioden 1.04.2009 til 31.01.2010 fordi:

- Du løbende er blevet gjort opmærksom på betingelserne for modtagelse af ydelsen i forbindelse med ansøgning om, og regulering af ydelsen.

Vi finder også, at du har modtaget ordinært og ekstra børnetilskud i mod bedre vidende i perioden 1.04.2009 til 31.01.2010 fordi:

- Du årligt underskriver ved tro og love 'Erklæring til brug ved ordinært og ekstra børnetilskud'

Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, har i sin afgørelse af 10. september 2010 henvist til kommunens afgørelse af 12. maj 2010.

I sin afgørelse af 22. juli 2010 har kommunen som begrundelse for, at (A) kunne antages at have modtaget enligtillæg mod bedre vidende, skrevet det samme som i afgørelsen af 12. maj 2010 vedrørende boligydelsen.

I sin afgørelse af 12. november 2010 har Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, skrevet følgende om spørgsmålet:

'Kommunen har i pensionsmeddelelserne orienteret dig om, at du har pligt til straks at underrette pensionskontoret om enhver ændring i dine personlige og økonomiske forhold, som kan medføre ændring af pensionen.'

Når det efter min vurdering er relevant at overveje, om (A) kan siges at have modtaget de pågældende ydelser mod bedre vidende, skyldes det navnlig, at jeg vurderer, at (A) efter modtagelsen af Greve Kommunes brev af 2. juni 2009 med rimelighed kan have haft en opfattelse af, at den måde, som hun og (B) havde oplyst over for Greve Kommune, at de havde indrettet deres liv på, ikke betød en ændring i forhold til hendes ret til at modtage sociale ydelser.

Det er derfor relevant at vurdere, i hvilket omfang Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands, afgørelser bygger på forhold, som (A) enten allerede havde oplyst Greve Kommune om inden den 2. juni 2009, eller som hun vidste, at kommunen på anden måde var vidende om.

Jeg lægger i den forbindelse til grund, at (A) har været vidende om, hvad (B) oplyste over for kommunen på mødet den 4. maj 2009.

Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands, afgørelse af 10. september 2010 henviser blot til kommunens afgørelse af 12. maj 2010 som begrundelse for afgørelsen om tilbagebetaling af børnetilskud og boligydelse. I denne afgørelse har Greve Kommune bl.a. skrevet følgende:

'Vi har lagt vægt på anonyme anmeldelser, senest den 27. januar 2010, hvor anmelder oplyser at (B) bor og opholder sig på din adresse.

Vi har videre lagt vægt på, at (B)'s bopælsforhold har været noget skiftende, ifølge CPR har (B) i perioden 01.04.09-15.05.09 været registreret uden fast bopæl, efterfølgende flytter han med c/o adresse til sin moder. Han bliver den 1. februar 2010 registreret på din bopæl (...).

Endelig har vi lagt vægt på dine oplysninger vedrørende dit forhold til (B) herunder, ved samtaler henholdsvis den 4. maj 2009:

- at du og (B) er kærester
- at I har kendt hinanden siden 2007
- at (B) befandt sig i din lejlighed da (...) i marts 2009
- at da du skulle genhuses bliver det i (B)'s kolonihave med (B) på (...)
- at (B) ofte er på din bopæl for at hjælpe dig i hverdagen
- at I har været på ferie sammen

Samt dine oplysninger ved personlig samtale den 1. februar 2010:

- at (B) flytter ind på din adresse den 1. februar 2010
- at det er korrekt, som anmelder oplyser, at (B) underskrev erklæring om utroskab i december 2007
- at det er korrekt at (B) opholdte sig i din lejlighed, da (...) i marts 2009
- at (B) blev anholdt af (...) Politi fra din adresse den 25. januar 2010
- at (B) opholdte sig på din adresse flere gange om ugen før 1. februar 2010
- at (B) overnattede ved sine besøg
- at (B) spiste med og var med til at betale for maden

Endvidere har vi også lagt vægt på (B)'s oplysninger herunder:

- at I nok flytter sammen på sigt
- at I har været på ferie sammen
- at I har boet sammen i (B)'s kolonihave da du skulle genhuses'

I afgørelsen af 12. november 2010 skriver Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, bl.a. følgende:

'Vi har lagt vægt på,

At (B) har haft skiftende boligforhold i perioden.

At han havde ophold hos dig, da (...) i 2009.

At du efterfølgende blev genhuset i hans kolonihavehus.

At han spiste med hos dig.

At han opholdt sig på din adresse flere gange om ugen.

At I har været på ferie sammen'

Af ovenstående oplysninger, som kommunen og nævnet oplyser at have lagt vægt på, er det kun følgende, som (A) ikke enten allerede havde oplyst Greve Kommune om inden den 2. juni 2009, eller som hun vidste, at kommunen på anden måde var vidende om på dette tidspunkt:

Den anonyme anmeldelse af 27. januar 2010

Jeg henviser i den forbindelse til mine bemærkninger ovenfor under punkt.

6.1.

(B)'s skiftende boligforhold

Greve Kommune fik den 4. maj 2009 oplyst, at (B) boede i sit kolonihavehus, efter at hans og hans tidligere samlevers lejlighed var blevet solgt pr. 1. maj 2009. Det eneste nye vedrørende (B)'s skiftende boligforhold i forhold til den 2. juni 2009 er, at (B) i en periode, forud for at han flyttede ind hos (A), havde boet hos sin mor, hvilket dog, så vidt jeg forstår, allerede fremgik af cpr-

registret den 2. juni 2009. Jeg henviser i den forbindelse i øvrigt til mine bemærkninger ovenfor under pkt. 6.3.

At (B) er flyttet ind hos (A) den 1. februar 2010

(A) har selv i starten af januar 2010 (før den seneste tilbagebetalings sag blev indledt) oplyst kommunen om, at (B) ville flytte ind hos hende pr. 1. februar 2010. Derudover er jeg i tvivl om, hvilken vægt dette forhold kan tillægges ved vurderingen af, om (A) har modtaget ydelser mod bedre vidende i perioden fra den 1. april 2009 til den 1. februar 2010.

At (B) i 2007 underskrev en erklæring om utroskab i forbindelse med (A)'s skilsmisse

I lyset af at (A) den 4. maj 2009 har oplyst, at hun og (B) er kæresteparter, mener jeg ikke, at oplysningen om, at (B) i 2007 har skrevet under på en erklæring om utroskab, bibringer sagen relevant nyt i forhold til de oplysninger, som (A) allerede har givet. Herudover henviser jeg til mine bemærkninger ovenfor under punkt 6.6 om utroskabserklæringen.

At (B) opholdt sig i (A)'s lejlighed, da (...) i marts 2009

I lyset af at Greve Kommune allerede den 4. maj 2009 fik oplyst, at (B) var begyndt at opholde sig oftere i lejligheden (uden at (A) kunne sige hvor tit), og at han i den forbindelse somme tider overnattede der, er jeg i tvivl om, hvilken vægt dette forhold kan tillægges ved vurderingen af, om (A) har modtaget ydelser mod bedre vidende i perioden fra den 1. april 2009 til den 1. februar 2010. Isoleret set viser oplysningen kun, at (B) opholdt sig hos (A) på det tidspunkt, da (...).

At (B) blev anholdt af (...) Politi på (A)'s adresse den 25. januar 2010

I lyset af at denne hændelse fandt sted, under en uge før (B) skulle flytte ind hos (A), hvilket hun havde oplyst kommunen om, at han skulle, er jeg i tvivl om, hvilken vægt dette forhold kan tillægges ved vurderingen af, om (A) har modtaget ydelser mod bedre vidende i perioden fra den 1. april 2009 til den 1. februar 2010.

Hertil kommer, at den isolerede oplysning om, at (B) blev anholdt på (A)'s adresse, ikke viser andet, end at han opholdt sig der på det pågældende tidspunkt. Jeg henviser i den forbindelse til, at Greve Kommune allerede den 4. maj 2009 fik oplyst, at (B) var begyndt at opholde sig oftere på adressen (uden at (A) kunne sige hvor tit), og at han i den forbindelse somme tider overnattede der.

Samlet set er det derfor min vurdering, at det er meget begrænset, hvor mange, og navnlig hvor væsentlige, nye oplysninger der kan siges at være kommet frem efter den 2. juni 2009. På den baggrund kan der efter min opfattelse

rejses berettiget tvivl om, i hvilket omfang (A) har modtaget de ydelser, der er blevet krævet tilbagebetalt, 'mod bedre vidende'.

Denne problematik ses hverken kommunen eller det sociale nævn at have været opmærksom på ved behandlingen af sagerne, og ingen af myndighederne har udtrykkeligt taget stilling dertil. Jeg har derfor henstillet til det sociale nævn, at nævnet genoptager sagerne med henblik på at vurdere, om (A) opfyldte de subjektive betingelser for at blive tilbagebetalingspligtig.

8. Hjemlen til at kræve, at (A) betalte for indhentelse af bankoplysninger

Ved brev af 1. marts 2010 bad Greve Kommune (A)'s bank om at modtage kontoudtog fra samtlige konti for perioden 1. januar 2007 til 1. marts 2010. Kommunen oplyste i brevet til banken, at både kommunen og (A) var bekendt med, at dette ville medføre, at (A) eventuelt skulle betale gebyr til banken.

Den 18. marts 2010 modtog kommunen de ønskede kontoudtog fra banken. I et udateret svar fra (A) på kommunens partshøring af 22. marts 2010 klagede (A) over, at hendes bank havde krævet 500 kr. for at sende de pågældende kontoudskrifter til kommunen.

I sit hørings svar af 31. oktober 2011 har Greve Kommune henvist til, at hjemlen til at kræve disse kontoudtog findes i § 11 a og § 11 c i retssikkerhedsloven. Bestemmelserne havde på tidspunktet for indhentelsen af kontoudskrifterne følgende ordlyd (lovbekendtgørelse nr. 1203 af 10. december 2009):

'§ 11 a. Myndigheden kan efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen.

(...)
...'

'§ 11 c. Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 3, fraviges i sager om

...
4) tilbagebetaling af sociale ydelser og

...
Stk. 4. Myndigheden skal uanset adgangen til at indhente oplysninger uden samtykke, jf. stk. 1-3, forsøge at få samtykke til at indhente oplysningerne.'

Som det fremgår, regulerede disse bestemmelser Greve Kommunes mulighed for at indhente de pågældende kontoudskrifter, men der er ikke med bestemmelserne taget stilling til, om kommunen ved at bede om kontoudskrifterne kunne påføre (A) et gebyr på 500 kr. Spørgsmålet er heller ikke omtalt i retssikkerhedslovens forarbejder. Ved vurderingen af dette spørgsmål har jeg derfor taget udgangspunkt i de generelle regler om sagsoplysning og partens eventuelle pligter i den forbindelse.

Som nævnt ovenfor under punkt 2 er det udgangspunktet i dansk forvaltningsret, at det påhviler den enkelte forvaltningsmyndighed at fremskaffe de fornødne oplysninger. Derudover er det almindeligt antaget, at i sager, der rejses af parten selv, har parten pligt til at fremkomme med oplysninger, som parten ligger inde med eller let og uden særlige omkostninger kan fremskaffe. Det er endvidere antaget, at denne oplysningspligt for parten påvirkes af partens ressourcer, forhold og muligheder. I sager, der er rejst af forvaltningen, antages det derimod, at en parts oplysningspligt forudsætter udtrykkelig hjemmel. For en nærmere beskrivelse af parters oplysningspligt kan jeg f.eks. henvise til Kaj Larsen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 478 ff., og Steen Rønsholdt, Forvaltningsret – Retssikkerhed. Proces. Sagsbehandling, 3. udgave (2010), s. 412 ff. med yderligere henvisninger.

På baggrund af de oplysninger, jeg har modtaget fra Greve Kommune, lægger jeg til grund, at (A) ikke var i besiddelse af de pågældende kontoudskrifter eller selv kunne skaffe dem – eksempelvis ved at udskrive dem fra sin netbank.

På den baggrund, og i lyset af at kontoudskrifterne skulle bruges i en sag, der var rejst af Greve Kommune, og af det almindelige udgangspunkt i dansk forvaltningsret om, at der kræves sikker hjemmel for at pålægge borgerne byrder, er det min opfattelse, at Greve Kommune ikke havde tilstrækkelig hjemmel til at kræve, eventuelle udgifter til indhentelse af kontoudskrifterne fra (A)s bank skulle betales af hende selv..

Jeg er opmærksom på, at Greve Kommune i sit brev af 1. marts 2010 til banken oplyste, at (A) var bekendt med, at anmodningen ville medføre, at hun eventuelt skulle betale gebyr for bankens ydelse. Jeg mener dog ikke, at dette forhold i en sag som den foreliggende kan udgøre tilstrækkeligt grundlag for, at Greve Kommune ved sin anmodning om kontoudskrifterne har kunnet påføre (A) denne udgift på 500 kr.

Jeg henstiller på den baggrund, at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, i forbindelse med sin fornyede behandling af sagerne pålægger Greve Kommune at refundere (A) de udgifter, hun måtte have haft i forbindelse med kommunens indhentelse af kontoudskrifterne.

9. Sammenfatning

Jeg er enig med Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, i, at begrebet 'enlig' skal forstås på samme måde i børnetilskudsloven og pensionsloven.

Jeg mener dog, at det er uheldigt, at Greve Kommunes og Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjællands, afgørelser er formuleret på en måde, der giver indtryk af, at det er den samme vurdering, myndighederne skulle foretage for at fastslå, om tilbagebetalingsbetingelserne i børnetilskuds- og boligstøtteloven var opfyldt.

Herudover anser jeg det for en fejl, at Greve Kommune ikke har været opmærksom på overholdelsen af tvangsindgrebslovens § 10, stk. 3.

Derudover kan der efter min opfattelse rejses berettiget tvivl om, i hvilket omfang (A) har modtaget de ydelser, der er blevet krævet tilbagebetalt, 'mod bedre vidende'. Jeg har derfor henstillet til det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, at nævnet genoptager sagerne med henblik på at vurdere, om (A) opfyldte de subjektive betingelser for at være tilbagebetalingspligtig.

Jeg har bedt nævnet om i forbindelse med denne genoptagelse at være opmærksom på, at (A) efter min opfattelse ikke har modtaget tilstrækkelig vejledning i forbindelse med sagen, og at der derfor kan være tvivl om, hvorvidt alle relevante oplysninger, der kunne tale for, at (A) var reelt enlig, er blevet undersøgt tilstrækkeligt. I den forbindelse har jeg endvidere bedt nævnet om at inddrage mine bemærkninger om enkelte af de konkrete forhold, som myndighederne har lagt vægt på ved afgørelsen af sagerne.

Endelig er det min opfattelse, at Greve Kommune ikke havde tilstrækkelig hjemmel til at kræve, at eventuelle udgifter til indhentelse af kontoudskrifterne fra (A)'s bank skulle betales af hende selv, og jeg har på den baggrund henstillet, at Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, i forbindelse med sin fornyede behandling af sagerne pålægger Greve Kommune at refundere (A) de udgifter, hun måtte have haft i forbindelse med kommunens indhentelse af kontoudskrifterne.

Jeg beder Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og Greve Kommune om at underrette mig om, hvad der videre sker i sagerne."

Sagsfremstilling

A blev skilt fra sin daværende ægtefælle i december 2007.

Efterfølgende blev hun tilkendt førtidspension, og det fremgår endvidere af sagen, at hun har modtaget ordinært og ekstra børnetilskud og boligydelse. Disse ydelser blev beregnet og udbetalt på baggrund af A's oplysning om, at hun var reelt enlig.

Den 17. december 2008 modtog Greve Kommune en anmeldelse, i forbindelse med at B havde søgt om at få nyt pas. Han skulle herved have oplyst, at han var kæreste med A, og have angivet hendes adresse i adressefeltet. Så vidt jeg kan se, kom anmeldelsen fra en medarbejder i kommunens servicecenter.

Efterfølgende undersøgte Greve Kommune forskellige omstændigheder med relation til B's og A's forhold – eksempelvis folkeregisteradresser, antal børn, ægteskabelig status, skatteoplysninger, om parterne havde bil, m.v. Det blev også undersøgt, hvad der stod på A's postkasse. Der stod kun "(...)" [A's efternavn; min tilføjelse].

Den 24. april 2009 ringede A til Greve Kommune og oplyste, at der var (...) hendes bolig, så hun ikke kunne bo der. Hun bad derfor om at få stoppet udbetalingen af boligydelse, da hun ikke skulle betale husleje, mens hendes bolig blev repareret.

Ved brev af 28. april 2009 indkaldte Greve Kommune A og B til et møde den 4. maj 2009 om A's boligforhold:

I brevet til A skrev Greve Kommune bl.a.:

"Greve Kommunes Juridiske Kontrolgruppe har via Det Centrale Personregister konstateret, at du står registreret alene sammen med dine børn på adressen: (...)

Vi har imidlertid modtaget en anonym anmeldelse, hvor det er blevet oplyst overfor os, at (B), også bor på din adresse.

Ved gennemgang af din sag kan jeg se at du modtager sociale ydelser i form af Børnefamilieydelse og Børnetilskud. Modtagelsen af disse ydelser er blandt andet afhængig af dit bopælsforhold, herunder om du er reelt enlig.

I medfør af CPR lovens § 10, stk. 2, nr. 1, kan Greve Kommune afkræve dig en nærmere forklaring om dit bopælsforhold. Jeg skal derfor bede dig møde til samtale med mig på rådhuset (...).”

Greve Kommune har i sin ”Juridisk kontrol journal” noteret følgende fra den 4. maj 2009:

”(A) møder til partshøring kl. 11:00 med sin moster. Hun oplyser, at hun og (B) ikke bor sammen. De er kærestepar. Hun fortæller, at de sidste 2 år af hendes liv har været meget turbulente. Hun blev skilt fra sin eksmand (...) i december 2007. Skilsmissemændingen medførte, at (...). Hun mistede i den forbindelse både kontakten til (...) og til sin mor.

Samtidig bliver hun konstant chikaneret af naboerne. Oveni skilsmissemændingen m.v. blev hun opereret for 6 diskosprolaps, og har måtte opgive sit arbejde som dagplejemor. Hun modtager nu førtidspension. (...). Hun skal nu genhuses i 1½ måned i forbindelse med reparation af (...) [hendes bolig; min tilføjelse]. For børnenes skyld har hun valgt, at hun og de 2 børn bliver genhuset i (B)'s kolonihavehus. (B) bor pt. også i kolonihavehuset, da han netop har solgt sin lejlighed pr. 01.05.2009 i forbindelse med samlivsophør. Hun mener, at hun bedre kan aktivere sig selv og børnene i et kolonihavehus, end f.eks. ved at bo på (...) [et feriecenter; min tilføjelse]. (...) (A) og mosteren oplyser, at (A) er meget dårlig psykisk, hun føler sig konstant overvåget og lider af socialfobi. Nogle morgener kan hun slet ikke tage sig sammen til at stå op, hvis ikke (B) eller mosteren kommer og 'hiver' hende op. Dette på trods af, at hun har 2 hjemmeboende børn på (...) år. (A) henviser til, at vi evt. kan kontakte (...) fra dagplejen, som kender hele hendes historie.

(A) oplyser, at både mosteren og (B) kun er der, for at hjælpe hende og børnene. Tidligere havde hun også stor støtte af mosterens søn ((A)'s fætter) men han har været (...), og kan ikke hjælpe hende længere. Også derfor er (B) oftere i hjemmet. (A) kan ikke præcist oplyse, hvor tit (B) er hos hende. Men sommetider, når hun er rigtig dårlig psykisk overnatter han der også, da det simpelthen er nødvendigt. Hun og (B) har intet samliv, ingen fælles udgifter – heller ikke til mad. De har en enkelt gang været på ferie sammen.

(A) oplyser, at hun slet ikke er interesseret i at snyde kommunen, f.eks. har hun meddelt bolig sikringen, at den skal standses i den periode, hvor lejligheden renoveres, idet hun ikke skal betale husleje der. (Ifølge boligstøttesystemet er det korrekt, at boligstøtten er standset pr. 01.04.2009). Under samtalen er (A) meget påvirket af situationen og græder en del.

(B) møder til partshøring kl. 11:30. Han oplyser, at han er førtidspensionist efter en arbejdsskade. Derfor har han tid og overskud til at hjælpe (A) og børnene. De er ikke rigtige kærester, men rigtigt gode venner. (A) er, og har været udsat for en modbydelig hetz, som påvirker hende meget psykisk. Han og (A) har ingen fælles økonomi – men deler udgifter til mad, når de er sammen.

(B) bor i sin kolonihave, efter at hans og tidligere samlevers lejlighed er solgt pr. 01.05.2009. Han har postadresse hos sin mor. Han søger ny lejlighed selv, da han fortsat har behov for at have sit eget. Han har ikke selv børn, og synes nogle gange at det bliver for meget med (A)'s børn, selvom de kommer godt ud af det sammen. Måske vil de flytte sammen på meget lang sigt. De har været på ferie sammen én gang.

Han har tilbudt (A) og børnene, at de kan bo i hans kolonihavehus i ca. 1½ måned, mens (...) [hendes bolig; min tilføjelse] bliver renoveret. Det har han gjort som en vennetjeneste, da (A) kører på pumperne og behøver meget hjælp.

(B) oplyser, at mosteren også er en meget stor hjælp.”

Den 28. maj 2009 besluttede Greve Kommune på et gruppemøde at henlægge sagen.

Den 2. juni 2009 kontaktede en medarbejder fra Greve Kommune, (...), Greve Kommunes kontrolenhed og oplyste at være veninde med A, og at hun kom i hendes hjem. Derudover oplyste den pågældende, at der intet hold var i sagen, og at A boede alene.

Senere den 2. juni 2009 skrev Greve Kommune følgende til A:

”Greve Kommunes Juridiske Kontrol har via Det Centrale Personregister (CPR) konstateret, at du står registreret alene med dine børn på adressen (...).

Vi modtog imidlertid en anmeldelse, hvori det er blevet oplyst for os, at også (B) boede på din adresse.

På baggrund af kommunens undersøgelse og jeres forklaringer, ser Greve Kommune ingen grund til at rejse sag på nuværende tidspunkt.”

I ”Erklæring til brug ved ordinært og ekstra børnetilskud”, der er dateret og underskrevet den 10. januar 2010, oplyste A, at hun fra den 1. februar 2010 ikke længere var enlig forsørger.

Erklæringen er stemplet modtaget af Greve Kommune den 14. januar 2010.

Den 27. januar 2010 modtog Greve Kommune en anonym anmeldelse om, at A havde boet sammen med B siden 2007. Af anmeldelsen fremgår det endvidere, at B havde skrevet under på en utroskabserklæring i forbindelse med A's skilsmisse fra sin daværende mand. Derudover oplyste anmelder, at politiet nogle dage forinden havde stormet (...) [A's bolig; min tilføjelse] for at finde B på grund af en mistanke om (...). B var i (...) [A's bolig; min tilføjelse].

I brev af 27. januar 2010 til A skrev Greve Kommune bl.a. følgende:

"Vi har imidlertid modtaget en anonym anmeldelse, hvor det er blevet oplyst overfor os, at (B), også bor på din adresse.

Ved gennemgang af din sag kan jeg se at du modtager sociale ydelser i form af boligydelse samt børnetilskud. Modtagelsen af disse ydelser er blandt andet afhængig af dit bopælsforhold, herunder om du er reelt enlig.

I medfør af CPR lovens § 10, stk. 2, nr. 1, kan Greve kommune afkræve dig en nærmere forklaring om dit bopælsforhold. Jeg skal derfor bede dig møde til samtale med mig på rådhuset (...)."

Af Greve Kommunes journalnotat fra den 28. januar 2010 fremgår følgende:

"Tlf. fra (A), er helt oprørt over brevet, mener ikke det kan være rigtigt, hun har været en del igennem. (A) oplyser at (B) flytter ind den 1. febr. og at hun var på Rådhuset lige efter nytår for at frasige sig sine ydelser og hendes pension er blevet omberegnet. Oplyst at dette kan ikke ses før vi sker datoen. (...)"

Den 1. februar 2010 har Greve Kommune noteret følgende i "Juridisk kontrol journal":

"(A) og hendes mor, (C), møder til samtale kl. 10.00. Fra Kontrolgruppen deltog (...) og (...).(…) orienterede kort om formålet med samtalen. (...) oplyste også, at vi havde modtaget en ny anmeldelse, hvoraf det fremgik, at (B) boede sammen med (A). (A) sagde, at det ikke passede. (B) havde hjulpet (A) gennem et kaotisk forløb i forbindelse med (A)'s skilsmisse i 2007. De havde mødt hinanden på (...) i 2007 da (A) var gift. (A) og (B) var blevet gode venner. (B) skulle nu flytte ind i februar 2010 og (A) havde ingen intention om at snyde. (C) oplyste, at (B) boede hos sin mor, der var syg af kræft. Hun blev syg i 2009. Da der nu var mulighed for, at (B)'s mor kunne passes af andre havde (B) mulighed for at flytte ind hos (A). Adspurgt om, hvornår (B) flyttede ind til sin mor, svarede (A), at det

var i midten af 2008, hvor han manglede et sted at bo i forbindelse med hans skilsmisse. (A) oplyste, at (B) og (A) nu havde været kæresten i ½ år. Adspurgt om det er korrekt, at (B) skrev under på utroskabserklæring i forbindelse med (A)'s skilsmisse, svarede (A) ja, (A) ønskede at blive hurtigt skilt. Adspurgt om det er korrekt, at (B) opholdt sig på (A)'s bopæl da (...) for et stykke tid siden svarede (A) ja. (A) bekræftede også, at politiet fandt (B) i søndags (...) i hendes hjem. (...) (A) oplyste, at der ikke var fællesøkonomi, – først nu ved (B)'s indflytning til (A). De havde været i banken for nylig for at få ordnet det. (A) oplyste, at (B) opholdte sig hos (A) flere gange om ugen og at han overnattede ved sine besøg. Han spiste også med og de bidrog begge til indkøb af mad i den forbindelse. (A) samtykkede til at vi kunne indhente oplysninger fra bank tilbage til 2007. (A) kunne ikke selv finde ud af selv at hente oplysningerne. Det aftaltes at vi noterede i referatet af samtalen at (A) gav sit samtykke til at vi indhentede oplysningerne fra banken og (A) vil modtage en kopi af brevet til banken. (A) oplyste, at hendes bankrådgiver som vi skulle kontakte var (...). (A) bad os om at vi kontaktede hendes mor, (C) ved henvendelse. (...)"

Den 1. marts 2010 skrev Greve Kommune til A's bank. Brevet indeholdt en gengivelse af retssikkerhedslovens § 11 a, stk. 1, og § 11 c, stk. 1 og stk. 4. Derudover fremgik bl.a. følgende:

"Det blev aftalt med (A) til personlig samtale den 1. februar 2010, at vi kunne indhente kontooplysninger for alle (A)'s konti.

Kommunen og den pågældende er bekendt med, at dette vil medføre, at (A) evt. skal betale gebyr for bankens ydelse.

Kommunen anmoder om kontoudtog for samtlige konti for perioden 01.01.2007 til dags dato."

Den 18. marts 2010 modtog Greve Kommune kontoudtogene fra A's bank.

Ved brev af 22. marts 2010 partshørte Greve Kommune A over forskellige oplysninger i sagen.

I et udateret partshøringssvar skrev A bl.a.:

"Det anføres ligeledes i kommunens skrivelse, at det af en undersøgelse af sagen fremgår, at jeg har modtaget økonomisk friplads. Jeg har aldrig modtaget økonomisk friplads, hvilket burde være enkelt for kommunen at konstatere.

...

Det fremgår af skrivelsen, at kontrolgruppen har fået henvendelse om, at både jeg og (B) har fået udstedt nye pas i december 2008. Jeg ved naturligvis ikke hvor kontrolgruppen har fået denne henvendelse fra, men jeg kan oplyse, at jeg ikke har fået nyt pas. (B) har fået et nyt pas, og da jeres undersøgelse i CPR registeret af (B)'s bopælsforhold viser, at (B) i perioden frem til 1. februar er registreret dels som uden fast opholdssted og dels hos sin moder, så er min adresse anvendt som C/O adresse til den udstedende pasmyndighed. (...)

...

I øvrigt vil jeg klage over, at kommunen uden min skriftlige tilladelse har rekvireret ikke mindre end 20 stk. notaer/kontoudskrifter fra min bank, (...). Uden at jeg aner hvad det er for notaer/kontoudskrifter, har (...) bank hævet kr. 500,- på min konto. Jeg går ud fra, at (...) bank har bedt kommunen om dokumentation for ret til at få udleveret notaer/kontoudskrifter fra min private konto – en dokumentation jeg ønsker at blive gjort bekendt med. Såfremt denne skriftlige dokumentation ikke findes, er beløbet uretmæssigt hævet på min konto og beløbet skal således tilbageføres fra rekvirenten.”

Den 22. april 2010 svarede Greve Kommune på A's klage over indhentelse af oplysninger fra banken. I brevet skrev kommunen bl.a. følgende:

”Greve Kommunes Juridiske Kontrolgruppe har modtaget din klage vedrørende indhentelse af kontooplysninger fra din bank.

Dette er vi noget uforstående overfor, da det klart blev aftalt ved samtalen den 1. februar 2010, at vi indhentede oplysninger. Du oplyste endvidere navnet på din bankrådgiver, (...). Vi aftalte at jeg skulle sende dig en kopi af brevet til banken, dette er sendt herfra den 1. marts 2010. Der er vedlagt kopi af brevet.

Det skal oplyses at kommunen, også uden dit samtykke, kan indhente kontooplysninger fra dit pengeinstitut – der henvises til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, uddrag af loven fremgår på vedlagte kopi.”

Den 12. maj 2010 traf Greve Kommune afgørelse om tilbagebetaling af ordinært og ekstra børnetilskud i perioden 1. april 2009 til 31. januar 2010 og boligydelse for samme periode. I afgørelsen skrev kommunen bl.a.:

"Begrundelsen for afgørelsen

Kommunen vurderer, at du med urette og mod bedre vidende har modtaget ordinært og ekstra børnetilskud og boligydelse i perioden 1. april 2009 til 31. januar 2010.

Perioden 1. april 2009 til 31. januar 2010 er valgt ud fra datoen for hvornår (B) fraflytter sin lejlighed på (...) og indtil datoen hvor (B) tilflytter din adresse, 1. februar 2010.

Greve Kommune finder det tilstrækkeligt sandsynliggjort, at du og (B) har boet sammen i et ægteskabslignende forhold i perioden 1.04.09 til 31.01.10.

Vi har lagt vægt på anonyme anmeldelser, senest den 27. januar 2010, hvor anmelder oplyser at (B) bor og opholder sig på din adresse.

Vi har videre lagt vægt på, at (B)'s bopælsforhold har været noget skiftende, ifølge CPR har (B) i perioden 01.04.09-15.05.09 været registreret uden fast bopæl, efterfølgende flytter han med c/o adresse til sin moder. Han bliver den 1. februar 2010 registreret på din bopæl (...).

Endelig har vi lagt vægt på dine oplysninger vedrørende dit forhold til (B) herunder, ved samtaler henholdsvis den 4. maj 2009:

- at du og (B) er kærestere
- at I har kendt hinanden siden 2007
- at (B) befandt sig i din lejlighed da (...) i marts 2009
- at da du skulle genhuses bliver det i (B)'s kolonihave med (B) på (...)
- at (B) ofte er på din bopæl for at hjælpe dig i hverdagen
- at I har været på ferie sammen

Samt dine oplysninger ved personlig samtale den 1. februar 2010:

- at (B) flytter ind på din adresse den 1. februar 2010
- at det er korrekt, som anmelder oplyser, at (B) underskrev erklæring om utroskab i forbindelse med din skilsmisse i december 2007
- at det er korrekt at (B) opholdt sig i din lejlighed, da (...) i marts 2009
- at (B) blev anholdt af (...) Politi fra din adresse den 25. januar 2010
- at (B) opholdte sig på din adresse flere gange om ugen før 1. februar 2010
- at (B) overnattede ved sine besøg
- at (B) spiste med og var med til at betale for maden

Endvidere har vi også lagt vægt på (B)'s oplysninger herunder:

- at I nok flytter sammen på sigt
- at I har været på ferie sammen
- at I har boet sammen i (B)'s kolonihave da du skulle genhuses

Vi finder endvidere, at du har modtaget boligydelse mod bedre vidende i perioden 1.04.2009 til 31.01.2010 fordi:

- Du løbende er blevet gjort opmærksom på betingelserne for modtagelse af ydelsen i forbindelse med ansøgning om, og regulering af ydelsen.

Vi finder også, at du har modtaget ordinært og ekstra børnetilskud i mod bedre vidende i perioden 1.04.2009 til 31.01.2010 fordi:

- Du årligt underskriver ved tro og love 'Erklæring til brug ved ordinært og ekstra børnetilskud'

Vi har endvidere lagt vægt på, at du og (B) har indrettet jer på en måde, der er præget af hensyntagen, som udspringer af mangel på de interessedomsætninger, der almindeligvis regulerer relationerne mellem fraskilte eller personer, hvis samliv er ophørt på grund af uoverensstemmelser.

Ved ikke at oplyse kommunen om dine relationer til (B), har du efter vores opfattelse overtrådt din oplysningspligt, og herved udvist svig ved forsætligt at have fremkaldt, vedligeholdt og udnyttet en vildfarelse hos kommunen som grund for (fortsat) udbetaling af ydelserne.

...

Bemærkninger til partshøring:

Du har fremsendt dine bemærkninger til partshøringen af 22. marts 2010. I dine bemærkninger oplyser du følgende:

- at du flere gange har oplyst til Greve Kommune at (B) ville flytte ind 1. februar 2010
- ...
- at (B) har underskrevet utroskabserklæringen, ikke er relevant, men at du har bekræftet dette ved samtale den 1. februar 2010
- at det ikke var dig der fik nyt pas, det var kun (B), og det var sendt til din adresse grundet (B)'s skiftende boligsituation
- at du oplyste ved samtale den 4. maj 2009 at I var kærester og I var på ferier sammen, og dette ikke var usædvanligt for kærester

- ...
- at du ikke har oplyst ved samtale at (B) overnattede når han var på besøg flere gange om ugen
- ...

Kontrolgruppen vurderer ikke, at ovenstående oplysninger kan ændre en afgørelse om tilbagebetaling af uretmæssig modtagne ydelser.

...

Vi bemærker endvidere at din klage over indhentelse af kontoudtog fra dit pengeinstitut er besvaret i brev af 22. april 2010.

Dog skal Kontrolgruppen beklage at der i partshøringen er nævnt at du har modtaget økonomisk friplads, dette skal bekræftes at du ikke har modtaget økonomisk friplads i nævnte periode.”

A klagede ved brev af 28. maj 2010 over Greve Kommunes afgørelse af 12. maj 2010. I klagen skrev A bl.a.:

”Kommunens kontrolgruppe skriver i afgørelsen, at (B) på et møde har meddelt, at vi *'Nok flytter sammen på sigt'*. Heri forstås naturligvis, at vi ikke boede sammen i den pågældende periode. 'På sigt' blev altså den 1. februar 2010.

...

Kommunens kontrolgruppe har hos min bank indhentet kontoudtog for samtlige konti for perioden 1. januar 2007 til 1. marts 2010 og har derved fået konstateret, at (B) og jeg på intet tidspunkt i denne periode har haft fælles økonomi.

Kommunens kontrolgruppe skriver i afgørelsen *'Vi har endvidere lagt vægt på, at du og (B) har indrettet jer på en måde, der er præget af hensyntagen, som udspringer af mangel på de interessemodsætninger, der almindeligvis regulerer relationerne mellem fraskilte eller personer, hvis samliv er ophørt på grund af uoverensstemmelser.'*

Jeg forstår ganske enkelt ikke, hvad meningen er. (B) og jeg er ikke blevet skilt, alene af den grund, at vi aldrig har været gift, og vores samliv er ikke ophørt på grund af uoverensstemmelser. Det er først begyndt den 1. februar 2010.”

Ved brev af 11. juni 2010 partshørte Greve Kommune A over en række oplysninger, i forbindelse med at kommunen var ved at tage stilling til, om hun ube-

rettiget havde modtaget et enligtillæg til sin pension. Bortset fra indledningen var brevet identisk med Greve Kommunes partshøringsbrev af 22. marts 2010.

I et brev af 16. juni 2010 skrev A bl.a. følgende i anledning af partshøringen:

”(...) De 'Faktuelle oplysninger' i den nu fremsendte skrivelse vedrørende partshøring om boligforhold, er identiske med dem, jeg tidligere har redegjort for i den samme sag, og jeg skal derfor henvise til denne redegørelse. Dog skal jeg igen gøre opmærksom på, at jeg aldrig har modtaget 'Økonomisk friplads' – en fejlagtig påstand som du tidligere har erkendt og beklaget. Og så har jeg heller ikke denne gang fået nyt pas.”

Den 22. juli 2010 traf Greve Kommune afgørelse om tilbagebetaling af enligtillæg i perioden 1. april 2009 til 31. januar 2010. I afgørelsen skrev kommunen bl.a.:

”Begrundelsen for afgørelsen

Kommunen vurderer, at du med urette og mod bedre vidende har modtaget enligtillæg i pensionsudbetaling i perioden 1. april 2009 til 31. januar 2010.

Perioden 1. april 2009 til 31. januar 2010 er valgt ud fra datoen for hvornår (B) fraflytter sin lejlighed på (...) og indtil datoen hvor (B) tilflytter din adresse, 1. februar 2010.

Greve Kommune finder det tilstrækkeligt sandsynliggjort, at du og (B) har boet sammen i et ægteskabslignende forhold i perioden 1.04.09 til 31.01.10.

Vi har lagt vægt på anonyme anmeldelser, senest den 27. januar 2010, hvor anmelder oplyser at (B) bor og opholder sig på din adresse.

Vi har videre lagt vægt på, at (B)'s bopælsforhold har været noget skiftende, ifølge CPR har (B) i perioden 01.04.09-15.05.09 været registreret uden fast bopæl, efterfølgende flytter han med c/o adresse til sin moder. Han bliver den 1. februar 2010 registreret på din bopæl (...).

Endelig har vi lagt vægt på dine oplysninger vedrørende dit forhold til (B) herunder, ved samtaler henholdsvis den 4. maj 2009 og 1. februar 2010:

- at du og (B) er kærestere
- at I har kendt hinanden siden 2007
- at (B) befandt sig i din lejlighed da (...) i marts 2009

- at da du skulle genhuses bliver det i (B)'s kolonihave med (B) på (...)
- at (B) ofte er på din bopæl for at hjælpe dig i hverdagen
- at I har været på ferie sammen
- at (B) flytter ind på din adresse den 1. februar 2010
- at det er korrekt, som anmelder oplyser, at (B) underskrev erklæring om utroskab i forbindelse med din skilsmisse i december 2007
- at (B) blev anholdt af (...) Politi fra din adresse den 25. januar 2010
- at (B) opholdte sig på din adresse flere gange om ugen før 1. februar 2010
- at (B) overnattede ved sine besøg
- at (B) spiste med og var med til at betale for maden

Endvidere har vi også lagt vægt på (B)'s oplysninger herunder:

- at I nok flytter sammen på sigt
- at I har været på ferie sammen
- at I har boet sammen i (B)'s kolonihave da du skulle genhuses

Vi finder endvidere, at du har modtaget enligtillæg i pensionsudbetalingen mod bedre vidende i perioden 1.04.2009 til 31.01.2010 fordi:

- Du løbende er blevet gjort opmærksom på betingelserne for modtagelse af ydelsen i forbindelse med ansøgning af ydelsen.

Vi har endvidere lagt vægt på, at du og (B) har indrettet jer på en måde, der er præget af hensyntagen, som udspringer af mangel på de interessemodsatninger, der almindeligvis regulerer relationerne mellem fraskilte eller personer, hvis samliv er ophørt på grund af uoverensstemmelser.

Ved ikke at oplyse kommunen om dine relationer til (B), har du efter vores opfattelse overtrådt din oplysningspligt, og herved udvist svig ved forsætligt at have fremkaldt, vedligeholdt og udnyttet en vildfarelse hos kommunen som grund for (fortsat) udbetaling af ydelserne.

...

Bemærkninger til partshøring af 11. juni 2010.

Vi henviser til vores bemærkninger i vores afgørelse af 12. maj 2010 samt genvurderingen af 22. juni 2010."

Ved brev af 2. august 2010 klagede A over Greve Kommunes afgørelse af 22. juli 2010. I klagen oplyste A, at der intet nyt var i sagen, og hun sendte på ny den tidligere fremsendte klage af 28. maj 2010.

Den 10. september 2010 traf Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, afgørelse i sagen om tilbagebetaling af børnetilskud og boligydelse. I afgørelsen skrev nævnet bl.a.:

”Kommunens afgørelse tiltrædes. Det betyder, at du ikke får medhold i din klage.

...

Efter at have modtaget flere anonyme anmeldelser om, at du havde boet sammen med (B) siden 2007, traf Greve kommune den 12. maj d.å. afgørelse om, at du ikke har kunnet betragtes som enlig forsørger i perioden 1. april 2009, hvor (B) fraflyttede sin tidligere bolig på (...), og indtil 1. februar 2010, hvor han blev tilmeldt din adresse.

...

Greve kommune har samtidig redegjort for de forhold, som man har lagt til grund for afgørelsen, herunder (B)'s skiftende boligforhold i perioden, hans ophold hos dig, da (...) i 2009, din efterfølgende genhusning i hans kolonihavehus og hans anholdelse på din bopæl i januar 2010, foruden jeres egne oplysninger ved samtaler i henholdsvis 2009 og 2010 om de fælles relationer.

Du har i din klage blandt andet anført, at (B) ikke har haft bopæl på din adresse før den 1. februar i år, hvor I flyttede sammen, at I ikke tidligere har haft et økonomisk fællesskab, og at du i forbindelse med udbetaling af ovennævnte ydelser derfor har handlet i overensstemmelse med gældende regler.

Der foreligger en principafgørelse fra Ankestyrelsen med angivelse af, hvilke kriterier der skal lægges til grund ved bedømmelsen af, om en person er reelt enlig forsørger, og oplysning om, at der ikke kan kræves egentlig bevis herfor.

Nævnet finder, at kommunen i det foreliggende tilfælde har tilvejebragt tilstrækkelige oplysninger til at kunne begrunde en formodning om, at du ikke i perioden 1. april 2009 og indtil 1. februar 2010 opfyldte betingelserne om at være reelt enlig i lovgivningens forstand.

Nævnet har derfor ikke fundet anledning til at ændre kommunens afgørelse.”

Den 12. november 2010 traf Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, afgørelse i sagen om tilbagebetaling af pension. I afgørelsen skrev nævnet bl.a.:

”Vi vurderer, at du uberettiget og mod bedre vidende har modtaget for meget i pension, da du ikke kunne anses for reelt enlig.

Ved bedømmelsen af, om en person var reelt enlig forsørger eller ej, skal der lægges vægt på:

- karakteren af de involveredes indbyrdes forhold, herunder det praktiske og økonomiske fællesskab
- boligforholdene hos den person, som mentes at leve sammen med modtageren af ydelserne
- de involverede personers forklaring om det indbyrdes forhold

Hvad har været afgørende for resultatet

Vi har lagt vægt på,

- At (B) har haft skiftende boligforhold i perioden.
- At han havde ophold hos dig, da (...) i 2009.
- At du efterfølgende blev genhuset i hans kolonihavehus.
- At han blev anholdt på din bopæl i januar 2010.
- At han spiste med hos dig.
- At han opholdt sig på din adresse flere gange om ugen.
- At I har været på ferie sammen

Kommunen har i pensionsmeddelelserne orienteret dig om, at du har pligt til straks at underrette pensionskontoret om enhver ændring i dine personlige og økonomiske forhold, som kan medføre ændring af pensionen.

Du har i din klage blandt andet anført, at (B) ikke har haft bopæl på din adresse før den 1. februar i år, hvor I flyttede sammen, at I ikke tidligere har haft et økonomisk fællesskab, og at du derfor i forbindelse med udbetaling af pension har handlet efter de gældende regler.

Vi vurderer, at dette ikke kan tillægges afgørende betydning.”

Den 27. juni 2011 klagede C til ombudsmanden på vegne af A.

Den 11. oktober 2011 skrev ombudsmanden til Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, og bad om en udtalelse om sagen og om, at det sociale nævn forinden indhentede en udtalelse fra Greve Kommune i anledning af sagen. Ombudsmanden bad navnlig nævnet og kommunen oplyse, om det var den samme vurdering, som myndighederne havde foretaget af, om tilbagebetalingsbetingelserne i henholdsvis børnetilskuds-, boligydelses- og pensionsloven var opfyldt. I den forbindelse bad ombudsmanden endvidere nævnet og kommunen om at udtale sig nærmere om, hvilke omstændigheder og undersøgelser myndighederne havde lagt vægt på ved deres vurderinger.

I sin høring bad ombudsmanden også Greve Kommune oplyse, om det var korrekt forstået, at A's bank havde afkrævet hende et gebyr på 500 kr. for at sende kontoudskrifterne til kommunen. Ombudsmanden bad kommunen om i bekræftende fald at oplyse, med hvilken hjemmel kommunen havde ment at kunne pålægge A udgifterne ved indhentelsen af disse oplysninger.

Derudover bad ombudsmanden Greve Kommune oplyse, om kommunen havde ment, at sagen var omfattet af § 7 i bekendtgørelse nr. 10 af 9. januar 2004 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. Ombudsmanden bad kommunen om i bekræftende fald at oplyse, hvilke konkrete områder A var blevet bedt om at komme med dokumentation for, og ombudsmanden bad kommunen om i benægtende fald at oplyse, hvorfor den ikke havde ment, at bestemmelsen fandt anvendelse.

Greve Kommune afgav udtalelse den 31. oktober 2011. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

”4. Indhentelse af kontoudtog

Greve Kommune kan henvise til Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område §§ 11 a, 11 c, som giver myndighederne mulighed for at indhente oplysninger herunder kontoudtog fra pengeinstitut.

Det kan oplyses at Greve Kommune generelt vejleder borgerne i disse sager om at de har mulighed for at udskrive kontoudtogene fra netbank, og vi har fået oplyst at dette ikke koster noget gebyr. I nærværende sag har borgeren selv anmodet Greve Kommune om at indhente kontoudtog direkte i banken. Vi finder det ikke bemærkelsesværdigt at banken pålægger et gebyr for deres service, og antager at banken har hjemmel til dette iht. love omkring gebyrer.

5. § 7 i bekendtgørelse 10 af 9. januar 2004

Ombudsmanden forespørger til kommunens anvendelse af bestemmelsen. Kommunen skal i den forbindelse oplyse, at kommunen ved dens kontrol af, hvorvidt ydelser bliver udbetalt på et korrekt grundlag altid ind-

henter relevante oplysninger/dokumentation, til belysning af, hvorvidt ydelsen bliver udbetalt på korrekt grundlag.

I forbindelse med sag om, hvorvidt en person kan anses som reelt enlig efter Børnetilskudsloven vil relevant dokumentation således kunne være kopi af kontoudtog, oplysninger fra parten selv vedrørende bopælsforholdene, skatteoplysninger m.v., der kan belyse, hvorvidt der har været tale om fælles husførelse med en person, der ikke er tilmeldt adressen.

Først når kommunen finder det tilstrækkeligt sandsynliggjort at en person ikke opfylder betingelsen som enlig forsørger vil kommunen kunne træffe en afgørelse om tilbagebetaling af børnetilskud.”

Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, afgav udtalelse den 8. december 2011. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

”Faktiske forhold i sag om pension

Vi har, som anført i afgørelsen, lagt vægt på

1. (B) havde skiftende bopælsforhold fra 1. april 2009 og indtil parterne flytter sammen den 1. februar 2010
2. at han havde ophold hos (A), da (...) i 2009
3. at hun efterfølgende blev genhuset i hans kolonihavehus
4. at han blev anholdt på hendes bopæl i januar 2010
5. at han spiste med hos hende
6. at han opholdt sig på hendes adresse flere gange om ugen
7. at de havde været på ferie sammen

Faktiske forhold i sag om børnetilskud

I sagen om børnetilskud er der lagt vægt på punkterne 1-4 og henvist til (A)'s og (B)'s oplysninger ved samtaler i kommunen i 2009 og 2010 om de fælles relationer.

Sagens omstændigheder i øvrigt

Vi har i sagerne i øvrigt henset til de oplysninger som fremgår af de af kommunen fremsendte akter:

1. Den anonyme anmelder har oplyst, at (A) og (B) har været i kommunens borgerservice og fået fornyet pas. (A) bemærker hertil, at det kun er (B), der har fået fornyet sit pas og efter aftale med hende fået det sendt til hendes adresse med c/o.

2. At hun ifølge kommunens journal for den 1. februar 2010 oplyste ved et møde i kommunen, at (B) overnattede ved sine besøg flere gange om ugen. Han spiste også med og begge bidrog til madindkøb.
3. (B) underskrev en erklæring om utroskab, da (A) blev skilt fra sin tidligere ægtefælle.
4. (A) oplyser ved samtale i kommunen, at (B) ofte er i hendes hjem for at hjælpe hende i hverdagen.

Faktiske forhold i sag om boligstøtte

Vi har lagt vægt på,

1. at (B) i forbindelse med udstedelse af nyt pas i 2008 oplyste at have adresse på (A)'s bopæl,
2. at han i perioden 1. april til 15. maj 2009 var registreret uden fast adresse og derefter på sin mors adresse indtil 1. februar 2010. Ifølge egne oplysninger opholdt han sig i sit kolonihavehus.
3. at (B) var på bopælen den dag i marts 2009, da (...), at (A) i reparationsperioden valgte at blive genhuset sammen med ham i hans kolonihavehus
4. han blev anholdt på (A)'s adresse i januar 2010.
5. parternes oplysninger om, at han ofte opholdt sig hos (A).

Nævnet har på dette grundlag vurderet, at (B) måtte betragtes som en del af husstanden.

Undersøgelser og omstændigheder i sagen

De faktiske forhold, som nævnet har lagt vægt på, er fremkommet ved (A)'s og (B)'s møder i kommunen og uddrag af folkeregistret.

Vi har lagt vægt på, at der ud fra en samlet vurdering er et sådant praktisk og økonomisk fællesskab mellem (A) og (B) i den omhandlede periode, at hun ikke kan anses for reelt enlig. Vi har også ud fra bopælsforhold lagt vægt på, at han må anses for at tilhøre hendes hushold.

Vi har lagt vægt på (B)'s skiftende bopælsforhold, at han har overnattet hos hende, at han træffes hos hende og benytter hendes adresse til postmodtagelse, fælles spisning, hvor han bidrog til udgifterne, at de indimellem sover sammen, at han hjalp hende, og at de ferierer sammen.

...

Oplysningspligten

Kommunen har oplysningspligten, jf. § 10 i lov om retssikkerhed og administration. Herved forstås, at kommunen kan indhente oplysninger eller – hvor borgeren er nærmest dertil – anmode borgeren om at (ind)give oplysninger.

Kommunen har i den aktuelt foreliggende sag haft møde med borgeren og den omtalte mand.

Kommunen har også foretaget opslag i cpr.-registret.

Endelig har kommunen indhentet kontoudtog hos borgers bank.

Kontoudtog fra banken

Nævnet er opmærksom på, at kommunen ikke må indhente flere oplysninger, end kommunen har behov for.

Nævnet vurderer, at det er relevant ved undersøgelse af eventuelt samliv i en sag om børnetilskud at indhente kontoudtog for at påse et eventuelt økonomisk fællesskab. Kommunen kan først ved modtagelsen heraf se, om de har betydning for sagen.

I den konkrete sag indgik de økonomiske oplysninger fra kontoudtog ikke i afgørelsen.

Der er ikke krav om skriftligt samtykke til, at kommunen indhenter oplysning fra pengeinstitutter, jfr. retssikkerhedslovens § 11a.

Det fremgår af journalnotat, dateret 1. februar 2010, at (A) har givet mundtligt samtykke til, at der indhentes kontoudtog fra banken.

Kommunen oplyser i brev af 31. oktober 2011, at kommunen generelt vejleder borgerne i disse sager om, at de har mulighed for at udskrive kontoudtog fra Netbank. Kommunen har fået oplyst, at det ikke koster noget gebyr. Vi finder ikke anledning til at foretage noget i den anledning.

Vi har bemærket, at det ikke fremgår af kommunens journalnotat af 1. februar 2010 om bl.a. bankoplysninger, at Kommunen har vejledt (A) om Netbank. Det fremgår, at hun samtykkede i, at kommunen kunne indhente oplysninger fra banken tilbage fra 2007. Hun kunne ikke selv finde ud af at hente oplysningerne.”

Den 28. december 2011 skrev C bl.a. følgende til mig som kommentar til myndighedernes udtalelser:

"2. Faktisk samliv og fælles bolig

– (A) og (B) flyttede sammen 1. februar 2010. (B) solgte først sin lejlighed på (...) 1. maj 2009, hvor han fraflyttede lejligheden. Derefter flyttede han i sit kolonihavehus (...), men med folkeregisteradresse hos sin mor på (...), da man ikke kan have folkeregisteradresse i et kolonihavehus.

Da det blev for koldt at være i kolonihavehuset, faldt det sammen med, at (B)'s mor fik konstateret kræft og havde brug for megen støtte i forbindelse med behandlinger på hospitalet. (B) boede derfor i (...) [hendes bolig; min tilføjelse] i den periode."

Den 2. januar 2012 sendte jeg en kopi af C's bemærkninger til Greve Kommune og Det Sociale Nævn, Statsforvaltningen Sjælland, til orientering.

NOTER: (*) FOB 1989, s. 165, FOB 1996, s. 105, FOB 1997, s. 273, FOB 1998, s. 360, FOB 1999, s. 226, s. 384 og s. 472, FOB 2001, s. 443, FOB 2003, s. 552, og FOB 2012, sag nr. 2012-8.

Bagside

Antal filer:

5
